

Daha ileriye... En iyiye...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ

Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi

19.YÜZYIL SİYASİ TARİHİ

Doç.Dr.Sadık ERDAŞ

1815 Viyana Kongresi ve “Avrupa Uyumu”

Fransız Devrimi ve Napoléon savaşları Avrupa haritasını altüst etmişti. Osmanlı İmparatorluğu ve Fransa dışındaki, dönemin Avrupa'daki dört büyük devleti, İngiltere, Rusya, Avusturya ve Prusya, Napoléon'un yenilgisinin ardından Viyana'da uluslararası bir kongre toplanmasına karar vermişlerdi.

1 Eylül 1814'de başlayan kongre, o zamana kadar görülmemiş bir büyüklükteydi. Rus Çarı, Prusya Kralı ve Avusturya imparatoru başta olmak üzere, bütün irili ufaklı krallıkların, dükalıkların ve prensliklerin hükümdarları Kongre'ye bizzat katıldılar. Komisyonlar biçiminde çalışmalarını yürüten ve Avrupa'nın birçok devletinden üst düzey katılım sağlayan Kongre'de esas belirleyici olan dört büyük devlet İngiltere, Rusya, Avusturya ve Prusya'ydı.

Yenik Fransa'nın başına geçirilen XVI. Louis'nin kardeşi XVIII. Louis ile birlikte Bourbon hanedanının monarşisi yeniden kurulmuş ve Fransa'da Viyana Kongresine temsilci göndermişti.

Bu devletler pek çok konuda farklı beklentiler içindeydiler.

İngiltere, Kongre'de gerçekleştirmek istediği iki gayesi vardı. Birincisi, savaşlar sırasında Fransa ve Hollanda'dan ele geçirmiş olduğu sömürgeleri elinde tutmak ve ikincisi de, Avrupa'da kuvvet dengesinin bozulmamasıydı. İngiltere özellikle Rusya ile Avusturya'nın kuvvetlenmesini istemiyordu. Bundan dolayı, Rusya'ya karşı gerektiğinde kullanabilmek için Prusya'nın kuvvetli bir pozisyona sahip olmasına taraftardı. Avusturya'nın karşısında da Fransa'yı desteklemek istiyordu ve bunun için de Fransa'nın fazla ezilmesine taraftar değildi. Öte yandan Manş kıyılarının tekrar Fransa'nın kontrolüne girmesini önlemek için de, Hollanda ile Belçika'nın birleştirilerek, burada kuvvetli bir devletin kurulmasını istiyordu.

Rusya birinci plânda Polonya'ya yerleşmek ve ondan sonra da Osmanlı Devletine dönmek ve uluslararası ortak güvenlik sisteminin kurulmasında ısrar ediyordu.

Avusturya, Prusya ile Rusya'nın büyümelerine engel olmak istiyordu. Rusya'nın Polonya'daki hâkimiyetine karşı olduğu gibi, Napoléon savaşları sırasında kaybettiği Kuzey İtalya prensliklerinde yeniden hâkimiyet kurmak istiyordu.

Kongre komisyonlarında çalışan diplomatlar, güçlerin dengeli bir biçimde dağıtılması amacıyla sınırlar üzerinde pazarlıklar ve değişiklikler yapıyorlardı. Böylece, çok sayıda bağımsız ve egemen devletin dahil bulunduğu düzenli bir “**güç dengesi**” sisteminin sürekli barışı sağlayabileceği düşünülüyordu. Fransız Devrimi ve Napoléon savaşlarının Avrupa'da ektiği milliyetçilik tohumları dikkate alınmadan sınırlarda değişiklikler yapılıyordu.

Kongre deyim yerindeyse Fransız Devrimi'nin yaydığı düşüncelerden duyulan korkunun şekillendirdiği bir Avrupa haritasında uzlaşmıstı.

Alman milliyetçileri tek bir devlet çatısı altında bir araya gelmek isterken, Prusya ve Avusturya'nın içinde bulunduğu 39 Alman devleti gevşek bir konfederasyon biçiminde bırakılıyordu.

Benzer şekilde birleşik bir İtalya isteyenler dikkate alınmamış ve İtalya'nın da parçalı yapısı korunmuştu. Kuzey İtalya'daki bir bölüm toprak Avusturya'nın eline geçerken; Nice, Savoi ve Cenova cumhuriyetlerinin toprakları Piemonte (Sardunya) Krallığı'na bağlanıyor ve Fransa'nın güneyinde güçlü bir devlet oluşturuluyordu.

Polonya'nın önemli bir kesimi Rusya'ya verilirken Avusturya ve Prusya'da kendilerine bölge ayırıyorlardı.

Fransa'nın doğusunda da güçlü bir devlet yaratmak için Belçika ve Hollanda birleştirilerek Orange hanedanlığında yeni bir krallık yaratılıyordu.

Fransa ise 1792 sınırlarının gerisine çekiliyordu. Sınır sorunlarını büyük güçlerin pazarlıklarıyla çözen kongre, ayrıca esir ticaretinin yasaklanması ve uluslararası nehirlerde ticaret ve ulaşım serbestliği gibi uluslararası hukuk açısından da önemli kararlar alıyordu.

VİYANA KONGRESİ KARARLARI

1-İngiltere: Akdeniz'de Malta Adası ile Yedi Ada'yı , Güney Afrika'da Hollanda'ya ait Cape Colony'yi, Seylan adasını, güney Amerika'da Güyan'ı ve Antiller'de Trinidad adasını, Danimarka'dan Heligoland adasını alarak, sömürge imparatorluğunu bir hayli genişletiyordu.

2) Napolyon'un Ren Konfederasyonu haline getirdiği ve eskiden 360 devletten meydana gelen Kutsal Roma-Germen İmparatorluğu, şimdi devletlerin adedi yüzde doksan oranında azaltılarak, 38 devletten meydana gelen bir **Germen Konfederasyonu** şekline sokuluyordu. Avusturya da bu Konfederasyon'un başına getiriliyordu. Bu ise, Avusturya'nın Almanya'yı kontrol altına alması demekti.

3) Prusya, eskiden Polonya'da sahip olduğu toprakları alıyordu. Bu topraklar ise, esas itibarile Poznan (Posen) bölgesiydi. Böylece Prusya, doğuda topraklarını yine genişletmiş olmaktaydı. Prusya'nın Batı'da kazançlarına gelince: Bir defa, Saksonya'nın beşte ikisini alıyordu. Keza Vestfalya'nın çok büyük kısmı da Prusya'ya veriliyordu. Ayrıca, Ren'in batı kıyılarından (Rheinland) bir kısım toprak da Prusya'nın oluyordu. Nihayet, Almanya'nın kuzey kıyılarında bulunan İsveç Pomeranyası'nı da Prusya alıyordu ki, böylece Prusya, Napolyon savaşlarının sonunda topraklarını büyötmüş oluyordu.

4) Avusturya, Polonya'dan Doğu Galiçya'yı alıyordu. Güneyde ise, kuzey İtalya'da bulunan Lombardiya ve Venedik'i alarak Po nehrine dayanıyordu. Buna karşılık Avusturya, Belçika'yı kaybediyordu.

Avusturya'nın Viyana Kongresi'nde kazandığı en büyük zafer, Almanya'yı, her şeye ve özellikle Prusya'ya rağmen, yine dağınık bir halde tutmayı başarmasıdır. Metternich bu zaferi sağlamak için bütün diplomatik ustalığını kullanmıştı. Bununla beraber, Avusturya, kazanmış olduğu topraklarla nüfusunu 4-5 milyon kadar arttırmakla birlikte, sınırları içine, yine bir çok azınlığı sokmuş olmaktaydı.

Buna bir de, Avrupa'ya yayılmış olan ihtilâl fikirlerini ekleyecek olursak, Napolyon savaşlarından topraklarını genişletmiş olarak çıkan Avusturya'nın, gerçekte yeni zaaf unsurlarını bünyesine katmış olduğu sonucuna varmak kolay olacaktır.

5) Rusya, Viyana Kongresi kararları ile, 1807 Tilsit Antlaşmasında ele geçirdiği Finlandiya'yı muhafaza ediyordu. Fakat, Tilsit'te Napolyon'un kurmuş olduğu ve Rusya'nın da tanımış olduğu Varşova Büyük Dükaliği'nin en büyük kısmı da yine Rusya'ya geçiyordu. Rusya'ya geçen Polonya toprakları, Almanya'nın kalbine saplanmış bir hançer gibiydi⁸⁹. Viyana Kongresi'nin Polonya'nın bölüşülmesi için aldığı kararlara göre, Avusturya, Prusya ve Rusya, Polonya'dan aldıkları topraklarda bulunan Polonyalıların, "millî müesseselerini" kurmalarına izin vereceklerdi. Yani Rusya, 1815 Kasımında yayınladığı bir anayasa ile, yarı-parlamanter bir rejim uygulamak istedi ise de, bu deneme de uzun ömürlü olmadı. Rusya, bir kaç yıl sonra bu rejime son vererek, Polonya'daki otoriter ve despotik yönetimine devam etti.

6) Hollanda tekrar Krallık oluyor ve Orange hanedanının yönetiminde bağımsızlığını kazanıyordu. Fakat, İngiltere'nin istediği şekilde, Hollanda ile Belçika birleştirildi ve buna Nederland Devleti adı verildi. Ayrıca Lüksemburg Büyük Dükaliği da, Hollanda Kralı'nın şahsına veriliyordu (Kral I. Willem).

İngiltere'nin Hollanda ile Belçika'yı birleştirmesinin sebebi, Fransa'ya kuzeyden baskı yapabilecek kuvvetli bir devlet kurmaktı. İngiltere, Hanovra Elektörlüğü'nü de Krallık haline getirerek, Almanya üzerindeki kontrolünü kuvvetlendirmeye çalıştı.

1815-1848 Arasında Avrupa'da Yaşanan Gelişmeler

METTERNICH SİSTEMİNE TEPKİLER

► KUTSAL İTTİFAK

- 1815 Viyana Kongresi sonrasında **Rus Çarı Alakandır** Avrupa'nın lideri rolünü oynamaya başlamış, **Viyana'da kurulan Avrupa düzenini din ilkelerine göre korumaya ve devam ettirmeye karar vermişti.**
- **Avusturya ve Prusya** hükümdarlarına sunduğu bir antlaşma tasarını 26 Eylül 1815 de, bunlara imza ettirmeyi başardı. Üç devlet arasında imzalanan bu antlaşmaya **Kutsal ittifak** denir. Bu antlaşmada, **üç devlet, karşılıklı münasebetlerini, Hristiyan dininin kutsal ilkelerine dayandıracaklarını ve Allah'ın gösterdiği yolda yürüyeceklerini**, gerek iç politikalarında ve gerek dış politikalarında, kutsal dinin, yani Hristiyanlığın adalet, şefkat ve barış gibi ilkelerine göre hareket edeceklerdi. **Üç hükümdar, kendilerini, Hristiyanlığın üç ana kolunun, Allah tarafından görevlendirilmiş temsilcisi sayıyorlardı. Başka bir deyişle, Avusturya Katolikliği, Prusya Protestanlığı ve Rusya da Ortodoksluğu temsil etmekteydiler.**
- Bu belge ile, milletlerarası ilişkilerde yeni bir anlayışı ortaya çıkmaktaydı. Bu da, bu **münasebetlerin dinsel ilkelere ve temellere dayandırılmasıydı.**
- Monarkların siyasal iktidarlarının ilâhî hukuk temelini yıkmak için harekete geçen Fransız İhtilâli, sonunda, doğurmuş olduğu tepkilerle, bu ilâhî hukuku şimdi de milletlerarası münasebetlerin temeline sokmuş olmaktaydı. Çünkü, bu antlaşma, diğer devletlerin katılımına da açıktı.
- Bu ittifak antlaşması, adının "ittifak" olmasına rağmen, hiç bir açık taahhüdü ihtiva etmiyordu. Prusya ve Avusturya, bu belgeyi, Rus Çar'ını darıltmamak için imza etmişlerdi. İngiltere ise, davet edildiği halde, anlamsız bulduğu bu belgeyi, açık, sınırlı ve belirli hiç bir taahhüdü ihtiva etmediği için imzalamaktan kaçındı.
- Buna karşılık **Fransa, 19 Kasım 1815 te Kutsal ittifak'a katıldı.**

-
- ▶ Metternich, Kutsal İttifak'ı, Viyana'da kurulan sistemin korunması açısından yetersiz bulduğu için İhtilâl fikirlerinin ortaya çıkarabileceği tehlikeleri daha gerçekçi tedbirler ve işleyebilen bir mekanizma ile önlemeyi düşünüyordu. Yani, devletlerin açık bir taahhüde bağlı olmasını istiyordu.
 - ▶ 20 Kasım 1815 günü Fransa ile imzalanan **İkinci Paris Barışı**, Metternich'e istediği fırsatı verdi. İkinci Paris Barışı'nın imzalandığı gün, Metternich, Chaumont ittifakını yeniletmeyi başardı. Bu ittifaka bu defa İngiltere de katıldı. **Bu sebeple buna Dörtlü İttifak denir.**
 - ▶ Bu ittifaka göre, Fransız ihtilâli fikirleri Fransa'yı yeniden sarsıntıya uğratabileceğinden ve bunun sonucunda da Avrupa'nın barış ve huzurunu bozabilirdi. Bu nedenle dört devlet, ortak menfaatleri korumak amacıyla zaman zaman bir araya geleceklerdi.
 - ▶ Dört devlet, uyarma niteliğinde olmak üzere bu ittifakın metnini Fransa'ya da bildirmişlerdir.
 - ▶ Bu suretle Fransa, büyük devletler listesinden çıkarılmış olmaktaydı.

- Dörtlü ittifak,Fransa'ya karşı imzalanmış olmasına rağmen Metternich bunu otuz yıldan fazla, Avrupa'da beliren bütün özgürlükçü hareketleri engellemek için kullandı. Zira Dörtlü İttifak aynı zamanda bütün Avrupa Barışı'nın korunmasına yönelik hükümler de içeriyordu. Metternich, bu ittifakı senelerce, mutlakıyet rejimlerinin korunması için kullanmaya çalışacaktır.
- **Dörtlü İttifak, Metternich sayesinde, Metternich Sistemi veya Müdahale Sistemi adı ile 19. yüzyıl siyasî tarihinde önemli bir yer işgal edecektir.** Çünkü, bundan sonra Avrupa'nın neresinde bir hürriyet ve demokrasi hareketi ortaya çıkarsa, bunu durdurmak için, Dörtlü İttifak hemen müdahale edecektir. Metternich'i bu şekilde davranmasının sebebi, çeşitli milletlerden meydana gelen Avusturya İmparatorluğu'nun Fransız İhtilâli'nin ortaya çıkardığı liberal fikirlerin, bu milletleri ve yabancı unsurları harekete geçirmesinin imparatorluğun sonunu getirecek olmasıdır.
- Bunu önlemek için de İmparator'un otoritesini daima güçlü tutmak ve Avrupa'nın neresinde olursa olsun, liberal hareketleri bastırmak gerekiyordu. Metternich, Dörtlü İttifakı bu yolda kullanarak, bu hareketlerin genişlemesini ve İmparatorluğa ulaşmasını önlemeye çalışacaktır. Metternich bu faaliyetleri sırasında Avrupa diplomasisine de egemen olacaktır.
- Metternich bu hareketlere karşı giriştiği mücadelede, başlangıçta başarı sağladı. Fakat **Liberalizm** ve **Milliyetçilik**, sonunda Metternich'in de başını yedi. Yüzyılın ortalarına gelindiğinde, liberal ve milliyetçi fikirler karşısında Metternich'in de artık direnmesi imkânsızdı.

- ▶ 1818 den 1830 kadar Avrupa, otuz yıl süre ile bir “devrim” ve “karşı-devrim” mücadelesine sahne olmuştur.
- ▶ **Liberal doktrin**, hürriyet kavramı ve müphem bir şekilde eşitlik kavramına dayanırken, **muhafazakâr doktrin**, monarşi kavramı, Kilise, sosyal ayrıcalıklar ve itaat kavramlarına dayanmaktaydı. Bu ikilemin sonucu, Viyana Kongresi'nden kısa bir süre sonra, çeşitli ülkelerde Viyana Sistemi'ne karşı tepkiler başladı.
- ▶ Avusturya'nın yanı başında birleşik bir **Almanya** istemeyen Metternich'in çabaları sonucu, Almanya yine dağınık bir durumda bırakılmıştı. Ayrıca, Napolyon'un Almanya üzerindeki kontrolü sırasında, Müttefikler, Alman halkını Napolyon'a karşı ayaklandırmak için bir takım vaatlerde bulunmuşlardı. Bu vaatler unutulduğu gibi, eski krallıklar yeniden kuruldu. Bu durum en fazla Alman üniversitelerinde tepkiye sebep oldu.
- ▶ Alman üniversiteleri bağımsız düşünce geleneğine sahip bulunurken, bazı küçük devletlerde de gazeteler millî birlik ve demokrasi kavramlarını savunuyorlardı. Üniversite gençliği **Burschenschaft** denen siyasal derneklerde toplanmışlardı. Bunların ilki 1816 da Jena'da kurulmuş ve 1818'de de bütün Burschenschaft dernekleri bir federasyon halinde birleşmişti. Bu federasyonun merkezi de Jena idi. Bu derneklerin toplantılarında, “**gaye vasıtayı meşrû kılar**” ilkesi kabul edilerek, “**hainlere ve tiranlara** ”karşı sadece ayaklanma değil, suikastın da geçerli olacağı kabul edilmişti.

- Metternich'in üniversitelere karşı bazı tedbirler almaya başlaması üniversitelileri daha fazla kızdırdı. Bu tepki içerisinde, Kari Sand isimli bir üniversite öğrencisinin, 23 Mart 1819 günü Mannheim'da, Rus Çarı'nın ajanı olan, yazar Ferdinand de Kotzebue'yi öldürmesi üzerine. Metternich, 7 Ağustos 1819'da **Karlsbad'da, Avusturya, Prusya ve bazı Alman devletlerinin iştirakiyle bir Kongre topladı.** Kongre, Alman üniversitelerini sıkı bir kontrol altına alınmasına ve kitap ve gazetelerin sansüre tâbi tutulması gibi kararlarla Almanya'da oluşan reaksiyon çabuk bastırıldı.
- İtalyan halkı, Napolyon egemenliği sırasında liberal fikirle tanışmıştı. Metternich, **Avusturya'nın yanı başında birleşik bir İtalya'nın ortaya çıkmasını istemediğinden,** İtalya'yı da küçük krallıklardan meydana gelen bir yapıda tuttu. İtalya'da eski kral ve dukalar tekrar yerlerini aldılar ve eski yönetimlerini aynen uygulamaya koydular. Kuzey İtalya devletlerinden bazılarının başına da Avusturya prensleri getirilmişti. Bunların liberal bir yönetimi benimsemeleri elbette ki beklenemezdi.
- Öbür taraftan Fransız işgali sırasında İtalya'da milliyetçilik duyguları da canlanmıştı. Avusturya'nın bütün İtalya üzerinde kurduğu bu baskı ve kontrol, İtalyanlara ağır gelmeye başladı. Ancak İtalya'da ayaklanmayı, İspanya'da olan bir olay hareketlendirdi. VII.Ferdinand, 1814'de tekrar tahtına kavuşunca, 1812 anayasasına hiç dokunmadı. Fakat yönetimi tam bir istibdat rejimi oldu. Napolyon'a karşı mücadele etmiş olan İspanyol milliyetçileri ile liberaller, Kral Ferdinand'a karşı cephe aldılar.
- İspanyol liberallerinin çıkışı, İtalyan liberallerini cesaretlendirdi. Onlarda bu sırada, milliyetçi bir kuruluş olan **Carbonari** dernegini kurmuş bulunuyorlardı. İspanyol liberalleri de bu derneğe mensuptu.

-
- Napoli Kralı, I. Ferdinand'ın 1812 tarihli İspanyol anayasasını kabul etmesi Metternich'in hoşuna gitmedi. Viyana Kongresi sırasında Avusturya ile Napoli arasında imzalanan bir anlaşmaya göre, Napoli Kralı, Avusturya'nın İtalya'da uyguladığı yönetim sisteminden başka bir yönetim uygulayamayacaktı.
 - Napoli'nin yaptığı, 1815 anlaşmasına aykırı ve Avusturya için bir tehlikeydi. Bu gerekçelerle, Avusturya'nın müdahale hakkı doğuyordu. Beşli İttifak'ın diğer üyelerinin aldıkları tutum, Avusturya'nın bu meselede tek başına hareket etmesine engel oldu.
 - Fransa ve Rusya, derhal bir Kongre'nin toplanmasını isterlerken İngiltere ise, buna karşı çıktı. İngiltere'ye göre, İttifak devletlerin iç işlerine müdahale yetkisi vermiyor, 1815 de tespit edilen toprak dengesini garanti ediyordu. İngiltere'nin itirazı üzerine Metternich Napoli'ye tek başına asker gönderip müdahale etmek fikrinden vazgeçti ve İngiltere'yi de Kongre'ye katılmaya ikna ederek, **20 Ekim 1820 de Troppau** (Çekoslovakya'da) da Kongre toplandı.
 - Metternich **nerede bir ihtilâl çıkarsa çıksın, büyük devletlerin silahlı kuvvetlerle müdahale etmeleri ilkesini** Kongre'ye kabul ettirdi. Ayrıca, beş büyük devlet, **ihtilâlcı yöntemlerle gerçekleşen hükümet değişikliklerini de kabul etmeyeceklerdi.**
 - Troppau Kongresi'nin kararlarını İngiltere kabul etmezken, Fransa kendi ülkesinde gittikçe gelişmekte olan liberallerin tepkisinden çekinmekte ve beşli İttifak içinde kendi ağırlığını hissettirme çabasıındaydı. Bu tutum ve görüş ayrılıkları, Avrupa'yı yöneten büyük devletler direktuarı içinde ilk parçalanmanın işaretlerini vermiştir.

-
- ▶ Troppau Kongresi kararlarını bildirmek üzere, **Napoli** ile yapılacak Kongre **Laibach'da** (Ljubljana) Ocak 1821 de toplandı.
 - ▶ Napoli'deki durumun Avrupa barışını tehdit ettiğinden, Avusturya'nın Napoli'de barış ve düzeni tesis etmesine karar verildi. Metternich, Napoli'ye asker sevk ederek ihtilâlcileri dağıttı ve Ferdinand'ı da, eski yetkilerde tekrar tahtına yerleştirdi.
 - ▶ Napoli ayaklanması bastırılır bastırılmaz, bu sefer, **1821 Martında, Piyemonte'de (Sardunya) ayaklanma çıktı.** Burada da halk anayasa istiyordu.
 - ▶ Piyemonte Kralı I. Victor Emmanuel, buna razı olmayınca ülkesinden kaçtı. Bunun üzerine ihtilâlciler Lombardiya'yı da Avusturya egemenliğinden kurtarmak için harekete geçtiler. İhtilâlciler İtalyan Birliği'ni kurmak istiyorlardı. Fakat Avusturya orduları ihtilâlcileri hezimete uğrattı ve hepsini dağıttı. Charles Felix de, mutlak hükümdar olarak Piyemonte'nin başına geçti.

- İtalya'da çıkan ayaklanmalar, gerek Avusturya'yı, gerek diğer devletleri meşgul ettiğinden, İspanya'daki gelişmelerle fazla ilgi gösteremediler.
- İspanya Kralı, 1820 yılının Ocak ayında 1812 anayasasını yeniden yürütmeye başladıktan sonra, İspanyol liberallerinin isteklerinin arkası kesilmemişti. **Liberal bir yönetimin kurulması için, ihtilâlciler Kral'dan her gün yeni bir taviz koparıyorlardı.** VII. Ferdinand âdeta liberallerin esiri olmuştu. Bu sebeple, **Beşli İttifak devletlerinden duruma müdahale etmelerini ısrarla istedi.**
- Bunun üzerine, İtalya sorunu çözümlendikten sonra, İspanya sorununu ele almak üzere İttifak, **20 Ekim 1822 de Verona**'da yeni bir toplantı yaptı.
- **Verona Kongresi'nde, Beşli İttifak bir darbe daha yedi.** İngiltere, Troppau ve Laybach Kongrelerinde yaptığı gibi, İspanya'nın iç işlerine karışılmasına karış çıktı. Diğer devletler ise müdahale taraftarıydı. Fakat bu sefer de, **İspanya'daki ihtilâlin hangi devlet tarafından bastırılacağı sorunu, devletler arasında görüş ayrılığı doğurdu.** Rusya, İspanya Kralını liberallerin baskısından kurtarmak için kendisi asker sevk etmek istedi. **Uzun tartışmalardan sonra, İspanya'daki liberal ayaklanmayı bastıracak en münasip devletin Fransa olduğuna karar verildi.** Fransa Ocak 1823 de 100.000 kişilik bir orduyu İspanya'ya soktu ve Kral Ferdinand'ı ihtilâlcilerin elinden kurtardı ve ihtilâlciler şiddetli bir şekilde ezildi. Bu suretle Fransa, Napolyon'dan 7 yıl sonra, Beş Büyük Devlet arasındaki yerini almış oluyordu.
- Fakat, İspanya'nın sorunu bir tane değildi. Bir de İspanya'nın güney Amerika'daki sömürgelerinin bağımsızlık için ayaklanmaları konusu vardı.

- İspanya Kralı Ferdinand, Verona Kongresi'nden, sömürgelerdeki ayaklanmaları da bastırmalarını istedi. Fransa, İspanya Kralı'nın bu isteğini hemen destekledi. Şimdi İspanya'daki ayaklanmayı bastırıp kendisine prestij sağladıktan sonra, sömürgelerdeki ayaklanmaları da bastırıp prestijini daha da arttırmak istiyordu. Ayrıca, Fransa, güney Amerika'da İspanyol sömürgelerinin geniş ticarî ve ekonomik imkânlara sahip olduğunu da görmüştü.
- Fakat İspanyol sömürgelerine Beşli İttifak'ın müdahale ihtimali, hem **İngiltere'nin ve hem de Amerika Birleşik Devletlerinin tepkisine sebep oldu.**
- İngiltere, Beşli İttifak'ın, devletlerin iç işlerine müdahalesinin esasen karşındaydı ve güney Amerika'daki İspanyol sömürgeleri ile geniş bir ticaret sistemi kurmuştu. Bu sömürgeler bağımsızlıklarını alacak olursa, İngiltere bu ülkelerle daha rahat bir şekilde ticaret yapabilir ve hatta bunları ekonomik nüfuzu altına da alabilirdi. Halbuki, bu ayaklanmalar herhangi bir Avrupa devleti tarafından bastırılacak olursa, bütün bu ihtimaller suya düşerdi.
- **Amerika Birleşik Devletlerinin tepkisi İngiltere'den çok daha sert oldu.** Amerikan bağımsızlık savaşı sırasında, Avrupa devletlerinin, sırf kendi amaçları için bu savaşa şu veya bu şekilde katılmış olmaları, bir bakıma Amerikalıları korkutmuştu. Amerikalılar, Avrupa'nın bir takım politik mücadele ve oyunlarını kendi kıtalarına da taşıma ihtimalinden korktular. Bundan sonra, bazı Avrupa devletlerinin Kuzey Amerika'daki faaliyetleri ise, Amerikalıların hiç hoşuna gitmedi. İşte tam bu sırada, Verona Kongresi'nde, İspanyol sömürgeleri meselesi dolayısıyla güney Amerika kıtasına ayak basmak istemeleri, Birleşik Amerika'yı harekete geçirdi.

AVRUPA'DA 1830 İHTİLÂLLERİ

- ▶ Avrupa tarihinde 1815 den 1870'lere kadar olan dönem, üç büyük fikir akımının, toplundan etkilediği ve toplumlarda çalkantı ve dalgalanmalara sebep olduğu bir dönemdir.
- ▶ Bu üç fikir akımı **Liberalizm, Nasyonalizm ve Sosyalizmdir.**
- ▶ **1830 ihtilâlleri'nin egemen faktörü Liberalizm** olmuş iken, **1848 ihtilallerinin etkin faktörü Nasyonalizm veya Milliyetçiliktir.** Başka bir deyişle, başka devletlerin egemenliği altında yaşayan milletlerin bağımsızlık için ayaklanmalarıdır. 1848 ihtilâllerinin egemen faktörü milliyetçiliğin etkisi, sadece 1848-49 olaylarında kalmamış, **1861 de İtalyan ve 1871 de Alman millî birliklerinin kurulmasına ve hatta 1878 de Sırbistan, Karadağ ve Romanya'nın Osmanlı Devleti'nden bağımsızlıklarını almalarına kadar devam etmiştir.**
- ▶ Hiç şüphesiz, gerek Liberalizm, gerek Nasyonalizmin kaynağı Fransız İhtilâli ve onun ortaya attığı ve bütün Avrupa'ya yaydığı fikirlerdir.
- ▶ Sosyalizm 'in kaynağı da aynı fikirlerin, başka bir açıdan değerlendirilmesinden başka bir şey değildir. Sosyalizm, 19. yüzyılda herhangi bir ülkede uygulama alanı bulamamış olmakla beraber sanayileşmenin getirdiği sosyal problemler ve düşüncenin şekillenmesine ve gelişimine bir katkıda bulunmuşlardır.
- ▶ 19. yüzyıl, sosyalist fikirlerin teori plânında uzun tartışmaları ile geçmiş ve nihayet 1917 de Rusya'da, en ileri şekli olan Komünizm'in iktidarı ile son bulmuştur.

-
- 1830 yılı geldiğinde ise, Avrupa'nın hemen her yerinde bir dizi liberal ayaklanmalar meydana geldi. Çünkü dini ve siyasi ittifaklar sistemi ve mutlakiyetçiliğin sürdürülmesi için alınmış tedbirler, **1815-1830 arasında, liberal fikirlerin her tarafta gelişmesine** engel olamadı.
 - 1815-1830 arasında liberal fikirler sadece siyasal alanda gelişmiş olmayıp, toplum faaliyetlerinin bir çok kesimine de girmiş ve toplumların fikir yapılarını değiştirmiştir. Başka bir deyişle, bu dönemde liberalizm çok cepheli olarak gelişmiştir.
 - Bir siyasi akım olarak kendini var etmeye başladığı günlerden itibaren Liberalizm, **siyaset ve iktisat olmak üzere iki ayrı özgürlükler alanı oluşturdu**. Ancak bu iki alan birbirinden bağımsız ya da birbirine rakip olarak tasarlanmadı. Aksine ikisi karşılıklı bir ilişki içinde değerlendirildi. Siyasi liberalizme yön veren temel ilke, insanın akıl ve ahlak sahibi bir varlık olarak yaratıldığına duyulan derin inançtı. Böylece akıllı ve ahlaklı bir varlık olarak yaratılmış insanın, kendisini kısıtlayan kurallara veya kurumlara ihtiyacı olmadığı düşünülüyordu.
 - Bu düşüncenin doğal sonucu olarak insanı kuşatan iki kuruma, yani **Kilise ve Devlet'e karşı verilecek mücadele, Liberalizmin siyasi programını oluşturdu**. Böylece Liberalizm, ortaçağdan devralınan siyasi mirası reddederek onun değiştirilmesi gerektiği düşüncesine yoğunlaştı.

- ▶ Liberalizm, siyasi özgürlükler konusunda ısrarcı olduğu gibi iktisadi alanda da özgürlükten yanaydı. Liberalizmin iktisat teorisi, üç ana kaynaktan beslenmekteydi.
- ▶ İngiltere’de **Adam Smith** (1723- 1790) ve **Manchester Okulu**, liberal iktisat düşüncesinin gelişmesine katkı sunarken Fransa’da da **Jean Baptiste Say** (1767-1832)’ın fikirleri, liberal iktisat birikimi açısından önemlidir.
- ▶ Liberalizmin iktisat teorisi, genel olarak iki temel ilke etrafında şekillendi. Öncelikle arz-talep dengesi olarak tarif edilen kavramla **piyasanın hiçbir gücün müdahalesi olmadan kendi kendine işleyebilen bir mekanizmaya sahip olduğu** iddia edildi. Bu teoriye göre bir ürünün fiyatı, talep ile o ürünün piyasadaki miktarına göre kendiliğinden oluşacaktı. Dolayısıyla piyasa ile ticaretin ve üretimin dinamiklerine hiçbir müdahale olmamalıydı.
- ▶ Liberal iktisat düşüncesine yön veren **ikinci ilke** ise Adam Smith’e atfedilen “Bırakınız Yapsınlar, Bırakınız Geçsinler” cümlesi ile özetlenen **serbest ticaret fikriydi**. Buradan yola çıkarak girişim özgürlüğü ve gümrük duvarları olmadan malların tüm dünyada serbestçe dolaşması isteniyordu.

Fransa'da Temmuz İhtilâli

- XVIII. Louis 1814 de Fransa Kralı olduğu zaman, **anayasalı “meşrûfi”** bir rejim kurulmuş ve **iki meclisli parlamenter bir sistem kabul edilmişti**. Meclislerden biri Âyan Meclisi, yani Senato, diğeri de Milletvekilleri Meclisi idi.
- Ayan Meclisi'nin üyelerini, anayasaya göre, Kral tayin ediyordu. Bu suretle Kral Meclislerden birine tamamen hâkim olmuş oluyordu. Milletvekilleri Meclisi veya Meclis'in üyelerini ise halk seçiyordu. Bu suretle, yasama organında, Kral ile Millet arasında bir denge sağlanmak istenmişti. Fakat Millet'in seçme hakkı son derece kısıtlanmış durumdaydı. **Seçmek için yani seçmen olabilmek için yılda 300 frank ve seçilebilmek, yani Milletvekili olabilmek için de yılda 10.000 frank vergi ödemek gerekiyordu.**
- Bu ise, ancak zengin ve varlıklı olanın milletvekili olabileceği demekti. Bundan dolayı, XVIII. Louis'nin ilk Meclis'leri hemen tamamen zengin ve Kral taraftarı zadegândan meydana gelmiştir. Seçim sistemi, Meclis'i de Kralın kontrolü altına sokmuş bulunuyordu. Bu durumun sonucu olarak, **ülkenin yönetimi tamamen asillerin ve Kral taraftarlarının eline geçti**. Bu şartlar içinde XVIII. Louis, mutlakiyetçi yönetimini rahat bir şekilde yürütmeye başladı. **Başlangıçta kabul edilmiş olan kişi hak ve hürriyetleri, zamanla tamamen kaldırıldı. Basına sansür kondu ve okullar ve üniversiteler tamamen kontrol altına alındı.**

- ▶ XVIII. Louis'nin bu icraatı giderek tepkilere sebep oldu. Liberal hareket her gün biraz daha kuvvetlenirken, Milletvekilleri Meclisi için yapılan seçimlerden Liberaller her seferinde biraz daha kuvvetlenerek çıktılar. Halk ile Kral'ın arasının tamamen açılmış olduğu bir sırada, XVIII. Louis 1824 yılında öldü
- ▶ Yerine geçen X.Charles, Fransa'da meydana gelmiş olan değişim ve gelişmeleri görmezden geldi. **X. Charles**, Mutlakiyetçi rejimi kuvvetlendirmek için her gün yeni bir tedbire başvurdu. Bu tedbirler, özellikle **hürriyetlerin kısıtlanması şeklinde kendisini gösterdi**. Bunun sonucu olarak da X. Charles ile halk arasındaki uçurum, her geçen gün daha da genişledi.
- ▶ 1829 Ağustosunda Başbakanlığa kralcılardan Polignac'ı getirdiği zaman, Fransa ikiye bölünmüş bulunuyordu. Bir tarafta Kral ve diğer tarafta da Halk. **Polignac'ın Başbakanlığı sırasında, Meclis'teki liberal muhalefet, çoğunluğu elde etmeyi başardı**. X. Charles, liberal muhalefete karşı bir takım tedbirler almak için, dış politikayı kullanmak istedi. Rus Çarı, I. Nikola, bu sırada Osmanlı Devleti ile uğraşıyordu. Fransa, Rusya ile anlaşarak ve Balkanlarla Türk İmparatorluğu'nu ona bırakarak Ren'in sol kıyılarına yerleşebilir ve hatta belki Belçika'yı da ilhak edebilirdi.
- ▶ Fransa'nın bu tasarılarını fark eden Prusya Kralı Rusya ile anlaştı. Bunun üzerine X. Charles, Cezayir'in Fransa tarafından işgal edildiğini açıkladığı bir sırada, 25 Temmuz 1830 günü beş tane emirname yayınladı. Anayasaya dayanılarak yayınlanan bu emirnameler ile, her türlü yayın için hükümetten izin alma şartı getiriliyor, yani basın hürriyeti kaldırılıyor, seçmen miktarı 100.000 den 25.000 e indiriliyor, yani seçme hakkı daha da kısıtlanıyor ve Milletvekilleri Meclisi dağıtılarak yeni seçime gidiliyordu. Yeni seçim, Meclis'teki liberal muhalefeti tasfiye etmek için başvurulmuş bir oyundu.

- Bu emirnamelerin yayınlanması, halkın gözünde, anayasanın tamamen kaldırılması demekti. **İlk tepki basından geldi. Thiers'in kaleme aldığı bir yazılı protestoda, hukuk rejiminin sona erdiği ve kuvvet rejiminin başladığı bildiriliyordu.**
- 27 Temmuz 1830 günü Paris sokaklarında ayaklanmalar başladı. İlk harekete geçenler Cumhuriyetçilerdi. Bunlara **öğrenciler ve işçiler ve nihayet halk da katılınca, Paris sokaklarında üç gün süren kanlı çarpışmalar oldu.**
- **30 Temmuz'da liberal milletvekillerinin kurduğu bir Yürütme Konseyi, X. Charles'in Krallıktan düşürüldüğünü ve Orléans hanedanının dan Duc d'Orléan'in I. Louis Philippe adı ile Kral olduğunu ilân etti.** İhtilâlciler, "Cumhuriyet" ilân edememişlerdi. Çünkü, Cumhuriyet'in ilânının Avrupa ile yeni bir savaşa sebep olacağını öngörmüşlerdi.
- Anayasa demokratik ilkelere göre değiştirildi ve Louis-Philippe "Fransa Kralı" değil, "**Fransızların Kralı**" unvanını aldı. **Bu surede Kral'ın otoritesinin halka dayandığı belirtilmek isteniyordu.** Yeni rejime "**Temmuz Monarşisi**" denir.
- Gelişmelerden en fazla **İngiltere memnun oldu.** Çünkü, X. Charles'in Rusya ile yakın münasebetler içinde bulunması ve bir takım toprak değişikliği tasarıları peşinde koşması İngiltere'nin hiç hoşuna gitmemişti. Bu sebeple, Temmuz ihtilâlinin başarısı ve Louis-Philippe'in gelmesi, **Muhafazakâr Parti kadar İngiliz Liberal Partisi'ni de memnun etti.** Louis-Philippe, bundan sonra dış politikada İngiltere'ye dayanarak "**Entente Cordiale**" politikası takip edecektir. X. Charles'in düşürülmesinden Prusya da memnun kaldı.
- Ancak Fransa'daki hükümdar değişikliğinden Rusya hiç hoşlanmadı. Zira Rusya, sadece bir dostunu kaybetmekle kalmadı; yeni hükümdarın dış politikada İngiltere'ye dayanması da **Rusya'nın hoşnutsuzluğunun** önemli bir sebebiydi.
- Fransa'da meydana gelen değişiklik ve özellikle liberallerin zaferi, Avusturya Başbakanı **Metternich'i de hiç hoşnut etmedi.** Temmuz İhtilali'nde Paris sokaklarında barikatlar kurulduğu için, Louis-Philippe'e "Barikatlar Kralı" diyen Metternich, 1830 Ağustosunda Rusya Başbakanı Nesselrode ile bir anlaşma imzaladı ve antlaşmalarla tesbit edilmiş olan düzeninin Fransa tarafından bozulmasına da izin vermeyeceklerini bildirdiler. Bu anlaşmaya Prusya da katıldı.

Belçika'da 1830 İhtilalleri

- ▶ 15 yıl süre ile için için **kaynayan bütün Avrupa'da liberalizmin harekete geçmesi için, Paris sokaklarındaki üç günlük çarpışmalar yeterli oldu. Fransa'daki Temmuz İhtilâli'nden bir ay bile geçmemişti ki, 25 Ağustos 1830 da Belçika'da ihtilâl patlak verdi.** Bu ihtilâl, sadece liberal bir hareket olarak değil, aynı zamanda milliyetçi bir hareket, bir millî bağımsızlık hareketi olarak da kendisini gösterdi.
- ▶ 1815 **Viyana Kongresi'nde Belçika ve Hollanda birleştirilmiş ve Orange hanedanından Kral I. Wilhelm'in yönetiminde bir **Niederland** devleti kurulmuştu.** Belçika ile Hollanda'nın hiç bir ortak yanları yoktu. Bu sebeple, bu ikisinin uzun bir süre bir arada yaşaması beklenemezdi. **Hollandalı olan Kral, Belçikalıları ezen bir yönetim kurdu.**
- ▶ Diğer taraftan, **Anayasa, bir Ayan Meclisi, yani Senato ile, bir Milletvekilleri Meclisi kurmuştu. Hollandalılar ve Belçikalılar her iki Mecliste de **eşit olarak** temsil edileceklerdi. Oysa Belçikalıların nüfusu 3.5 milyon, Hollandalıların ise 2 milyondur. Esasında temsilde eşitsizlik söz konusuydu.** Nederland devletinde resmî ve mecburî dil Hollanda dili, yani flamanca idi. Ayrıca, üst düzey yöneticilerin ve devlet memurlarının büyük çoğunluğunu da Hollandalılar teşkil ediyordu. Bir çok kamu kuruluşları da Hollanda topraklarında bulunuyordu.
- ▶ Diğer taraftan, Belçikalılarla Hollandalıların ekonomik çıkarları da çatışıyordu. **Hollandalılar esas itibariyle tarımla uğraştıklarından,** ülkeye giren sanayi mamullerine düşük gümrük tarifesi uygulanmasını istiyorlardı. Buna karşılık **Belçikalılar sanayici** idi ve kendi sanayilerini korunması için, dışardan gelen mamul maddelere yüksek gümrük uygulanmasından yanaydılar.
- ▶ Belçikalılar ile Hollandalılar arasında din ayrılığı da vardı. **Belçikalılar Katolik, Hollandalılar ise Potastandı.**
- ▶ İki halk arasında millî duygular bakımından da bir anlaşmazlık vardı. **Hollandalılar daima bağımsız bir devlet olarak yaşamışlardı. Belçikalılar ise, tarih boyunca, Romalıların, Frankların, Fransızların, İspanyol Bourbonlarının ve Avusturya'nın egemenliği altında yaşadıkları sonra, Napolyon'un kontrolüne geçmişler ve nihayet Viyana Kongresi'nde Hollanda ile birleştirilmişlerdi.** Bu tarihî gelişim farklılığı dolayısıyla Hollandalılar Belçikalıları küçümsemektedirler.

- Belçika ihtilâli, **25 Ağustos 1830 gecesi Brüksel operasında başladı.** Oynanmakta olan oyunun konusu ise, Napoli halkının İspanyol egemenliğine karşı ayaklanması idi. Oyun sırasında, seyirciler arasında bulunan öğrenciler, birdenbire “**Kahrolsun Hollandalılar**” diye bağırmaya başladılar. Ve bu hareket sokaklara ya yıldı. Buradan da bütün Belçika'ya.
- Ayaklanma üzerine Hollanda Kralı asker sevk ederek Belçika'nın başkenti olan Brüksel'i ele geçirmek istiyorlardı. **Brüksel'de 23-26 Eylül günlerinde iki taraf arasında kanlı çarpışmalar oldu. Sonunda Hollanda kuvvetleri geri çekilmek zorunda kaldı. Belçikalılar 4 Ekimde geçici bir hükümet kurdular ve bir Millî Meclis kurulması için harekete geçtiler.**
- Belçikalıların ayaklanması, **Germen Konfederasyonu'nun bazı küçük devletlerine de bulaştı. Orada da ayaklanmalar kendisini gösterdi.**
- Brüksel yenilgisi üzerine **Hollanda Kralı I. Wilhelm, Viyana Kongresi'nde kendisine Nederland tahtını vermiş olan dört büyük devlete (İngiltere, Rusya, Avusturya ve Prusya) başvurarak, müdahale etmelerini istedi.** Rusya bu isteğe olumlu cevap vermek istese de imkânsızlık içindeydi. Rusya Belçika'ya çok uzak olduğu gibi bu sıralarda Polonya'da başı dertte idi.
- Avusturya da bir şey yapamadı. Çünkü o da bütün dikkatini İtalya'ya çevirmişti ve İtalya'da da bir patlama olmasını beklemekteydi.
- Prusya, Belçika'ya gerçekten müdahale etmek istedi ve bunu yapabilecek imkâna da sahipti. Ancak Prusya, bu niyetini Fransa'ya bildirince, Fransa'nın tepkisi sert oldu. Fransa Dışişleri Bakanı, Prusya büyükelçisine, Prusya kuvvetleri Belçika sınırlarından içeriye girdiği andan itibaren Fransa'nın da Belçika'ya asker sevk edeceğini söyledi ve gerekçesinin de, başka devletlerin, Fransa'nın komşusu ülkelerin kaderini tayine hakkı olmaması olduğunu bildirdi.

- Prusya'nın tutumunu, İngiltere de etkiledi. Viyana Kongresi'nde Hollanda ile Belçika'nın birleştirilmesi için en fazla çaba harcayan İngiltere olmuş, Fransa'yı kuzeyden kontrol altında tutabilmek için, böyle bir "tampon devlet" in kurulmasını uygun bulmuştu. Fakat, Hollanda ile Belçika arasındaki bu birleşmenin yapay ve zoraki olduğunu İngiltere de görmüştü. İki halk arasında bir kaynaşma meydana gelmemişti. Diğer taraftan, kurulan Nederland Devleti, İngiltere'den ziyade Doğu devletlerinin etkisi altına düşmüştü.
- Birleşme sonucu **Hollanda, Kuzey Denizinde, İngiltere'nin ticareti için kuvvetli bir rakip olmuştu. Bu sebeple İngiltere, Belçika'nın Hollanda'dan ayrılmasına razı olup, Hollanda'nın zayıflamasını istiyordu.**
- Bununla beraber, İngiltere Fransa'dan çekinmekteydi. Çünkü Belçika ihtilâli Fransa'daki Temmuz ihtilâlini örnek almıştı ve hatta bir ara Fransa'ya katılma istekleri bile ortaya çıktı. Buna karşılık, Fransız kamuoyu da Belçikalıların ayaklanmasına heyecanlı bir ilgi göstermekteydi. Bir çok Fransız devlet adamı da, Fransa'ya yatkın ve bağımsız bir Belçika'nın kurulması ile, 1815 Viyana Sistemi'nin ağır bir darbe alacağına inanıyordu.
- Fakat Fransa'nın yeni Kralı Louis-Philippe, dış politikada İngiltere'ye dayandığından ve İngiltere'yi gücendirmek istemediğinden, Belçika işine müdahale etmedi ve bu konuda İngiltere'ye teminat verince, iki devletin anlaşması kolay oldu.
- İngiltere ile Fransa arasındaki işbirliği ve özellikle Fransa'da kamu oyunun Belçika ihtilâline karşı duyduğu heyecan, **Rusya, Avusturya ve Prusya'yı** bir araya getirdi. Bunlar Aralık ayı başında yayınladıkları bir belgede, **Avrupa'da olan her "İhtilâl" hareketini boğmaya kararlı olduklarını bildirdiler.** Rusya, Polonya'daki ordusu için seferberlik ilân etmiş ve Prusya Ren sınırlarına asker yığarken, Avusturya da İtalya'ya en yetenekli askerlerini gön dermekteydi. 1830 yılının sonu yaklaşırken, Avrupa'da da genel bir savaş ihtimali giderek artarken Polonyalıların ayaklanması, bir genel savaşı önledi

- Beş devlet, Belçikalıların Ekim başında geçici hükümet kurmaları ve Hollanda'nın başvurusu üzerine Kasım ve Aralık 1830 da Londra'da yaptıkları toplantılarda, Belçika ile Hollanda arasında ateşkes sağlamak için bir takım kararlar almışlar ve ateşkesi sağladıkları gibi **20 Aralık 1830 tarihinde de, Belçika'nın Hollanda'dan ayrılması ve Belçika'nın bağımsızlığı için ilke kararı almışlardır.**
- Belçika'nın Hollanda'dan ayrılması bir takım siyasî ve hukukî sorunlar doğurmuştu. Londra'da beş devlet arasında bu sorunları çözmek için bir dizi konferanslar yapıldı. Londra'da 20 Ocak 1831 de imzalanan bir protokol ile, Hollanda ile Belçika'nın sınırları belirtildi ve **Lüksemburg**, 1815 de olduğu gibi Hollanda Kralı'nın şahsına bağlı olarak **Germen Konfederasyonu'nun bir üyesi** olarak kalacaktı. Protokolün 5. maddesine göre de, Belçika **“daima tarafsız”** bir devlet yapılarak **toprak bütünlüğü beş devletin garantisi altına alınıyordu. Belçika'nın daimi tarafsız hale getirilmesi ve toprak bütünlüğünün garanti edilmesi, bu ülkenin Fransa ile birleşmesini önlemek için, Fransa'ya karşı alınmış bir tedbirdi.**
- Belçikalılar Lüksemburg'un kendi topraklarına katılmasını isteyip, bu “Büyük Dükalık”ın Hollanda'ya bağlı kalmasını kabul etmediler. Londra Konferansı 27 Ocak 1831 de imzaladığı bir protokol ile de Hollanda'nın borçlarının paylaşılması gibi, çeşitli sorunların çözüm ilkelerini 18 madde halinde belirledi.
- Belçikalılar, Fransa'ya olan eğilimleri sebebiyle, Louis-Philippe'in oğlu Duc de Nemours'u Kral yapmak istiyorlardı. Buna üç mutlakiyetçi devletten başka İngiltere de karşı çıktı. Bu **dört devlet, Fransa'nın da katılımıyla 1 Şubat 1831 de Londra'da imzaladıkları bir protokol ile, İngiltere, Rusya, Avusturya, Prusya ve Fransa'da hüküm süren hanedanlardan hiç birinin üyesinin Belçika'ya Kral olamayacağı ilkesini kabul ettiler.** Gerekçeleri ise, böyle bir durumda Belçika'nın tarafsızlığının bozulmuş olacağı idi. Bu protokolü, Fransa da imzaladı. Çünkü, Louis-Philippe başta İngiltere olmak üzere Avrupa ile bozuşmak istemiyordu.
- Belçika tahtı için **İngiltere'nin adayı**, Saxe-Cobourg Dükü Frederick'in oğlu Léopold idi. Bu ailenin İngiltere Kral ailesi ile akrabalık bağları vardı. Devletler, bir Fransızın Belçika'nın başına geçmesini istemediklerinden, 21 Mayıs 1831 de Londra Konferansında alınan bir kararla, Léopold'ün adaylığını desteklediler. Bunun üzerine Belçika Kongresi (Ayan ve Milletvekilleri Meclisi) **4 Haziran 1831 de yaptığı toplantıda, Léopold de Saxe-Cobourg'u “Belçikalıların Kralı” seçti.**

- Hollanda kuvvetleri 1 Ağustos'tan itibaren Belçika topraklarına girdi. Büyük devletler işbirliği yapması karşısında Hollanda, 23 Ağustosta askerini Belçika'dan çekmeyi kabul etti. Londra Konferansı 15 Kasım 1831 de, Belçika ile beş devlet bir antlaşma imzalayarak, **Belçika'nın bağımsızlığını, daimi tarafsızlığını ve toprak bütünlüğünü resmen kabul** etti.
- Fakat Hollanda Kralı bu antlaşmayı kabul etmedi. Fakat, bir süre daha Lüksemburg konusundaki itirazlarına devam ettikten sonra, büyük devletlerin kendisini desteklemediklerini görünce, anlaşma imzalamak zorunda kaldı. Hollanda bu anlaşma ile sınır meselesini kesin olarak kabul etmemişti. Sınır sorunu, iki devlet arasında yapılacak görüşmelerle çözümlenecekti. Bu görüşmeler uzun zaman yapılamadı. Fakat her geçen gün, Hollanda'ya karşı bir bıkkınlığa sebep oldu. Bu sebeple, Hollanda Kralı sonunda, 19 Nisan 1839 da Londra'da imzalanan bir anlaşma ile, 15 Kasım 1831 kararlarını, yani Lüksemburg'un bir kısmının Belçika'ya verilmesini, Belçika'nın bağımsızlık ve tarafsızlığını kesin olarak kabul etti.
- Belçika'nın tarafsızlığı, I. Dünya Savaşı'na kadar devam etti. Bu tarafsızlık ilkesini özellikle Prusya, Fransa'ya karşı koydurmuştu. I. Dünya Savaşı çıkınca. Prusya'nın devamı olan Alman imparatorluğu, Fransa'ya Belçika üzerinden saldırınca, savaştan sonra Belçika bu tarafsızlık ilkesinden ayrıldı.

POLONYA'DA AYAKLANMA

- Napolyon'un kurmuş olduğu **Varşova Büyük Dükaliğı**, Viyana Kongresinde parçalanmış, Doğu Galiçya'ya Avusturya ve Poznan bölgesini Prusya almış, geri kalan kısımları da Rusya'ya verilmişti. Viyana kongresi kararlarına göre, Avusturya, Prusya ve Rusya, yönetimleri altında bulunan topraklardaki Polonyalıların "millî" müesseselerini devam ettirmelerine izin vereceklerdi., Viyana'nın bu kararlarını Avusturya ve Prusya uygulamadılar.
- O sırada liberal fikirlere eğilim gösteren Çar I. Aleksandr, 27 Kasım 1815 de Polonyalılara bir anayasa vererek bu ülkeyi bir "Krallık" yaptı. Yalnız Rus Çarı, aynı zamanda Polonya Kralı idi. Beş kişilik bir yürütme organının başında, Rus Çarı tarafından tayin edilen bir Kral-Vekili bulunacaktı ki, Aleksandr, kardeşi Grandük Constantine'i bu göreve tayin etmişti.
- Yine bu anayasaya göre, yasama görevi iki-meclisli bir parlâmentoya (Diet) verilmişti. Ayan Meclisi'nin (Senato) üyeleri Rus Çarı tarafından tayin ediliyordu. Milletvekilleri Meclisi'nin üyelerini ise halk seçecekti. Ne var ki, anayasa, pek az Polonyalıya seçme hakkı vermişti. Bundan başka, Diet'in kabul ettiğı kanunların da, yürürlüğe girebilmesi için Çar tarafından da onaylanması gerekmektedir. Diet, iki yılda bir defa ve o da Rus Çarı'nın daveti üzerine toplanacaktı.
- Aleksandr'ın 1825 Aralık ayında ölümü üzerine Polonya'da bir ayaklanma meydana geldiyse de, yeni Çar I. Nikola, bu ayaklanmayı çabucak bastırdı. I. Nikola sert bir hükümdardı. Bu sebeple, ayaklanmayı bastırdıktan sonra, Polonya'daki yönetimini daha da şiddetlendirdi. Diet'i toplantıya çağırmaktan vaz geçti.

POLONYA'DA AYAKLANMA

- Nikola, Belçika ayaklanmasını bastırmak için Polonyalılardan meydana gelen bir ordu teşkil etmek istedi. Polonyalılar bunu duyunca, 29-30 Kasım 1830 gecesini, bütün Varşova halkı ayaklandı. Bunun üzerine Grandük Konstantin, kaçmak zorunda kaldı.
- Polonyalılar da, 5 Aralık 1830 günü, Napolyon ordularında savaşlara katılmış olan Polonyalı General Chlopicki'yi devlet başkanı yaptılar. Bir kaç gün içinde bütün Polonya ayaklanmış durumdaydı ve 1830 yılının sonunda ise, Polonya'da bir tek Rus askeri kalmamıştı. Bunun üzerine Diet, 26 Ocak 1831 de Romanof Hanedanının Polonya üzerindeki egemenliğinin sona erdiğini ilân etti.
- **Rusya ise Polonya'ya 114.000 kişilik bir kuvvet sevk etti. Rus kuvvetleri ile Polonya kuvvetleri arasındaki ilk savaş, 25 Şubat 1831 de Varşova yakınlarında oldu ve Ruslar bu savaşı kazandılar. Fakat bu başarı, Ruslara, bütün Polonya'nın egemenliğini sağlayacak bir zafer olamamıştı. Bu yüzden, Polonya'ya daha fazla kuvvet sevk ettiler. Polonyalılar da kuvvetlerini 100.000'e çıkardılar. Savaş aylarca sürdü. Polonyalılar, Ukrayna'da bulunan Volhynia'lılarla Litvanyalıları da bağımsızlık için ayaklanmaya teşvik ettilerse de başarılı olamadılar. Ayrıca, dışardan yardım göremeyen Polonyalılar, çok üstün olan Rus kuvvetleri karşısında da yenilmeye başladılar. Nihayet, General Paskievitch komutasındaki Rus ordularının 8 Eylül 1831 de Varşova'yı düşürmeleri üzerine, Polonya ayaklanması sona ermiş oluyordu. Ruslar, bundan sonra Polonya'da kanlı bir temizlik hareketine giriştiler. Bir çok Polonyalı idam edildi ve pek çok Polonyalı milliyetçi de Sibirya'ya sürüldü.**

İTALYA'DA AYAKLANMALAR

- ▶ 1820-21 de liberal hareketler İtalya'nın kuzey devletlerinde de kendisini göstermişti. Fakat bu sefer, bu hareketler, kötü yönetimin en iyi örneğini veren orta İtalya dukalıkları ile Papalık Devleti'nde ortaya çıktı⁵¹. Papa VIII. Pie, 1830 Kasımında ölmüştü. Kardinaller iki aylık toplantıdan sonra 2 Şubatta (1831) Papalığa XVI. Gregoire'ı seçtiler. Modena, Bolonya ve Parma'da ayaklanmalar patlak verdi. Bu ayaklanmalar üzerine Dukalar ülkelerini terk edip kaçmak zorunda kaldılar ve Avusturya'dan da yardım istediler.
- ▶ **İtalyanlar**, hürriyet için ayaklanırken, Polonyalıların yaptığı gibi, **Fransa'ya güvenmekteydiler**. Ancak bu sırada Fransa İtalya'dan çok uzaktaydı. Yakın olan, Lombardiya ve Venedik'te, Metternich'in, Fransa'daki Temmuz İhtilâlinden sonra hazırlatmış olduğu Avusturya kuvvetleriydi. Bunlar harekete geçmek için Metternich'ten bir işaret bekliyorlardı. Bu sebeple, **ayaklanmanın ilk haberleri** gelir gelmez, **Avusturya, bu ayaklanmalara müdahale edeceğini açıkladı. Fransa ise buna itiraz etti**. Diğer küçük Dukalıklara Avusturya'nın müdahale etme hakkı olmakla beraber, **Papalık Devleti** bağımsız olduğundan, buraya Avusturya'nın müdahale edemeyeceğini bildirdi. Ayrıca, İtalyan yarımadasında kendisinin de çıkarları olduğu için, Avusturya'nın harekete geçmesi halinde, kendisinin de İtalya'ya asker sevk edeceğini bildirdi.
- ▶ Fransa'nın bu tutumuna **Metternich'in tepkisi gayet sert oldu. Papalık Devleti'nin kendisinden yardım istediğini bildirdiği gibi, “Fransa savaş istiyorsa, bu savaş olacak, fakat Avusturya asla gerilemeyecektir”** dedi.

ALMANYA GELİŞMELERİ

- ▶ 1830 İhtilâlleri Almanya'yı da etkisi altına aldı. Fakat **Germen Konfederasyonu'nun dağınık durumda olması hasebiyle, bütün Almanya'yı kapsayan bir ihtilâl hareketi meydana gelmedi.** Fakat Almanya'nın bazı devletlerinde liberal hareketler başarılı olurken, diğerleri başarısız kaldı. Bunun sonucu olarak da Metternich, **Almanya üzerindeki kontrolünü devam ettirdi.** Avusturya'nın Alman devletleri üzerindeki baskıları, “Batılı” devletlerden İngiltere ve Fransa'nın bazı itiraz ve tepkilerine sebep olduysa da, bu iki devlet de fazla ileriye gidemediler. Zira, “Kuzey Devletleri” denen **Avusturya, Rusya ve Prusya sıkı bir işbirliği içinde** oldular.
- ▶ Bununla beraber, Brunswick, Hesse-Kassel, Saksonya, Hanovra ve Baden'de hükümdarlar nispeten liberal anayasalar kabul ederek, halkın şikâyetlerini gidermeye çalıştılar. Prusya'da da dağınık bir iki liberal hareket meydana geldi ise de, bunlar çabuk önlendi.
- ▶ **Fakat, liberal hareketlerin dışında, Almanya'da “millî birlik” istikametinde çok önemli gelişmeler oldu ve bunların liderliğini de Prusya yaptı.**
- ▶ 1832 Mayısında 25.000 kadar Burschenschaft'lı milliyetçiler, Hambach'da toplanarak, Alman millî birliği için harekete geçtiler ve bu derneğin bayrağı olan **siyah-kırmızı-sarı** bayrağı çıkardılar. Bütün Almanya göz önüne alınınca, bu hareket o kadar geniş ve korkutucu değildi. Ancak Metternich'i harekete geçirmek için yeterli oldu. 1832 Haziranında Frankfurt Diyet'ini ve 1834 Haziranında da bütün Alman devletlerinin temsilcilerini Viyana'da topladı. Bunlara Prusya da katıldı.
- ▶ Bu toplantılar sonunda Almanya'daki liberal hareketlere karşı sert tedbirler alındı ve bunların uygulanmasına derhal geçildi. Burschenschaft üyeleri kamu haklarından yoksun bırakıldı.
- ▶ Alman millî birliği için Burschenschaft'ın atmış olduğu adım bir sonuç vermemekle beraber, bu sefer Prusya bu birliği gerçekleştirme yolunda başka bir adım attı. Bu da **Gümrük Birliği**'dir.
- ▶ Prusya, 1830'dan önce, bazı kuzey alman devletleri ile Hesse Büyük Dükalığını kendi gümrük sistemi içine almıştı. 1831 de Hesse Elektörlüğü'nü ve 1833 de de Saksonya, Bavyera ve Würtemberg'i de bu gümrük birliği içine almayı başarınca, **1 Ocak 1834 de Gümrük Birliğini (Zollverein) resmen ilân etti.**

İBERİK YARIMADASINDA GELİŞMELER

- ▶ 1830'larda İberik Yarımadasında, Portekiz ve İspanya'da mutlakiyetçilikle liberalizm arasında bir mücadele yaşandı. Her ikisinde de liberal hükümdarlar ülkelerinin başına geçti.
- ▶ **Portekiz'de hükümdarlığa, 1828 yılında Don Miguel geçti.** Kardeşi ve tahtın gerçek sahibi, ve o sırada Brezilya İmparatoru olan Don Pedro'nun 1826 da ilân ettiği anayasayı da yürürlükten kaldırdı.
- ▶ Portekiz eskiden beri İngiltere'nin nüfuzu altındaydı. Bu sebeple, Don Miguel'in **sert yönetimi halkın hoşnutsuzluğuna sebep olduğu gibi, İngiltere ve Fransa ile de ilişkileri bozuldu ve bu iki devlet Portekiz'e müdahale etmek zorunda kaldılar.**
- ▶ Bunun arkasından, **Brezilya İmparatoru ve Portekiz tahtının gerçek sahibi Don Pedro da, 1832 de Brezilya imparatorluğundan feragat edip, Portekiz'e geldi ve Don Miguel ile mücadeleye başladı.** İngiltere ve Fransa Don Pedro'ya yardım ettiler ve 1834 yılında Don Miguel'e karşı Don Pedro'nun **zaferi, aslında liberallerin zaferi oluyordu.**
- ▶ **İspanya'da ise Kral VII. Ferdinand,** Verona Kongresi'nden beri İspanya'yı koyu bir mutlakiyetçilikle yönetmekteydi. **1833 yılında ölünce üç yaşındaki kızı Isabelle'in II. Isabelle adıyla hükümdar olması gerekti.** Kraliçe çok küçük olduğundan, naipliği, Ferdinand'ın karısı Marie-Christine üzerine aldı. Fakat **Don Miguel'in de yakın dostu olan Prens Don Carlos, hükümdarlığı eline geçirmek için Marie-Christine'e karşı mücadele başlattı. Marie-Christine, durumunu kuvvetlendirmek için İngiltere ve Fransa'ya dayanmak istedi.** Halbuki bu iki ülke liberal rejimlerin başında geliyordu. Marie-Christine, bu **iki liberal devlete de ihtiyacı olduğundan, İspanya için bir anayasa kabul etmesiyle liberalizm İspanya'da da başarı kazanmış oluyordu.**
- ▶ Diğer taraftan, İngiltere, Fransa, İspanya ve Portekiz arasında, 22 Nisan 1834 de, Don Miguel ve Don Carlos'a karşı bir ittifak imza ettiler. Bu ittifak karşısında, Don Miguel Portekiz'de ve Don Carlos da İspanya'daki hükümdarlık mücadelelerinden vazgeçmek zorunda kaldılar.

İngiltere'de 1830 İhtilalleri

- ▶ Avrupa'da meydana gelen **1830 ihtilâlleri İngiliz liberalleri** üzerinde de etki yapmaktan geri kalmadı. Fakat bu, İngiltere'de kanlı bir ihtilâl şeklinde olmayıp, **siyasal rejimin kusurlu taraflarından bazılarının düzeltilmesi şeklinde sonuç verdi.**
- ▶ İngiltere'nin siyasal rejimi liberal nitelikliydi. Hatta, İngiltere'nin kuvvetinin bu siyasal rejimden doğduğuna inanılırdı. Rejimin bu liberal niteliği dolayısıyla, **Avrupa'daki ihtilâller, İngiltere'ye etki yapmakla birlikte, herhangi bir ayaklanma veya patlamaya sebep olmadı.** İngiliz siyasal rejiminin de Avrupa'ya benzeyen tarafları vardı. Bunların başında da, İngiltere'de de asillerin ayrıcalıklı bir sınıf teşkil etmesi ve asillerin devlet yönetimine egemen olmaları geliyordu.
- ▶ Asillerin bu ayrıcalıklı durumu seçim sisteminde de mevcuttu. **Milletvekillerini halk değil, seçim çevreleri seçiyordu. Seçim çevrelerinin çoğunu da kontluklar meydana getiriyordu. Ayrıca, her seçim çevresine ayrılmış bir milletvekili sayısı vardı ve seçim çevrelerinin nüfus sayısı değiştiği halde, seçilen milletvekili sayısında hiç bir değişme olmamıştı.**
- ▶ Endüstrinin gelişmesiyle büyük endüstri şehirleri ortaya çıkmıştı. **Manchester, Leeds, Sheffield ve Birmingham gibi şehirler böyleydi.** Bir çok kontlukların nüfusu azaldığı halde, eskisi gibi yüksek sayıda milletvekili seçmeye devam ederken, bu yeni gelişen endüstri merkezleri milletvekili seçemiyordu. 1816 dan itibaren, İngiltere'de, sistemin bu kötü yönlerinin değiştirilmesi için bir mücadele başlamışa ve bu mücadeleyi Liberal Parti (Whigs) yürütmekteydi. **İngiliz liberallerinin seçim sisteminde reform yapma mücadelesi, 1830'a kadar sonuçsuz kaldı.**

- Çünkü **asillerin egemen olduğu Muhafazakâr Parti bu konuda herhangi bir değişikliğe yanaşmıyordu.**
- Diğer taraftan, sanayiinin gelişmesi, bir işçi sınıfı ortaya çıkarmıştı. Bunlar da Muhafazakârların ekonomik politikasından şikâyetçiydi. Zira ücretler düşük, çalışma saatleri uzun ve hayat pahalıydı.
- Durum bu şekilde iken, 1830 Haziranında Kral IV. George öldü ve yerine kardeşi IV. William geçti ve yeni bir seçime gidildi. Muhafazakârlar seçimi kazandılarsa da, Avam Kamarası'nda sahip oldukları çoğunluk oranı bir hayli zayıfladı. Liberallerin ise milletvekili sayısı artmıştı. Tam bu sırada Fransa'da Temmuz İhtilâlinin de liberallerin zaferi ile sonuçlanması, İngiliz liberallerini harekete geçirdi ve **1830 Kasımında Parlâmentoya yeni ve adaletli bir seçim kanunu sundular. Liberallerin bu mücadele ve baskısı karşısında, “İnsan tabiatı, bir hamlede bu kadar mükemmelliğe erişmeye müsait değildir” diyen Başbakan Weillington 1830 Aralık ayında istifa etmek zorunda kaldı. Yeni kabineyi Liberallerin lideri Lord Grey kurdu ve derhal seçime gitti. Bu seçimlerin sonunda Liberaller Avam Kamarası'nda çoğunluğu elde ettiler. Bu suretle, 50 yıldan beri, yani 1783 tarihinden beri iktidarda bulunan Muhafazakâr Parti iktidardan düşmüş oluyordu.**
- Liberal çoğunluğun bulunduğu Avam Kamarası, Lord Grey'in sunduğu yeni seçim reformu kanununu hemen kabul etti. Lâkin kanun, Lordlar Kamarası'na gönderilince, bu Meclis kanunu kabul etmedi. Bu olay, bütün İngiltere'de karışıklıkların çıkmasına sebep oldu. İngiltere âdeta bir iç savaşın eşiğine geldi. Lordlar Kamarası görüşünde ısrar ettiği için, bu karışıklıklar bir süre devam etti. Fakat, gün geçtikçe durumun kötüye gittiğini gören Lordlar, sonunda, **1832 Haziranında yeni seçim kanununu kabul etmek zorunda kaldılar. Sorun da böylece çözümlenmiş oldu.**
- Yeni seçim kanunu seçim sorununu mükemmel bir şekilde çözümlenmemişti. Seçim çevreleri yine eşit hale getirilmemişti. **Fakat büyük şehirlere de seçim hakkı tanındı. Yeni kanunla seçmen sayısı bir misli arttı. Her 30 kişiden bir kişi seçme hakkına sahip oldu. Halbuki Fransa'da 1831 tarihli Seçim Kanunu'na göre ancak 200 kişide bir kişi seçim hakkına sahipti.**
- Seçim reformu işçilerin durumuna herhangi bir fayda sağlamadı. Fakat orta sınıfın kesin bir zaferiydi. Böylece, 1830 İhtilâlleri İngiltere'de, daha iyi bir demokrasi için yeni bir adımın atılmasını sağlamış oldu.

1830 İHTİLÂLLERİNİN SONUCU

- 1830 ihtilâlleri, daha ilk yıllarında, Beşli İttifak'ı parçaladı. Bu parçalanmadan, İngiltere ile Fransa'nın meydana getirdiği Batı Bloku ile, Rusya, Avusturya ve Prusya'nın teşkil ettiği Doğu Bloku ortaya çıktı. Liberalizme cephe alan ve mutlakiyetçiliğin savunucusu olarak hareket eden Doğu Bloku, bir kere daha ikinci bir Kutsal İttifak içinde birleşti. Bu da, üç devlet arasında **1833 Eylülünde imzalanan München-Graetz Anlaşmasıdır.**
- 1830 İhtilâllerinde Louis-Philippe Fransa'sı ile İngiltere'nin, liberal hareketlere karşı müdahale edilmemesi ilkesini benimsemeleri Metternich'i korkutmuştu. Ona göre, “kozmpolit demokrasi”, yerleşmiş rejimlere karşı mütemadiyen saldırıda bulunuyordu. Bu anarşi furyasına karşı, düzenin korunması tedbirlerini almak kadar meşru bir şey olamazdı''. Bu sebeple de üç devlet arasında, yani Rusya, Avusturya ve Prusya arasında München-Graetz anlaşmasının imzasını sağladı. Bu antlaşma ile bu devletler, her hangi bir devlet içerden veya dışardan bir tehlike karşısında kalır da içlerinden birine başvurursa, kendi çıkarlarına ve şartlara göre, bu isteği kabul veya reddedeceklerdi. Bir devletin kendilerinden yardım istemesine, başka bir devlet karşı çıkacak olursa, üç devlet böyle bir “saldırıyı” önlemek için derhal tedbir alacaklardı. Kutsal İttifak da aşağı yukarı aynı şeyleri söylemişti.
- Üç devlet, antlaşmayı İngiltere ve Fransa'ya da bildirerek âdeta Batı Blokuna meydan okudular.
- Buna Karşılık, **İngiltere ve Fransa'nın** 1834 Nisanında, **İspanya ve Portekiz ile birlikte imzaladıkları Dörtlü ittifak** da, bu yeni Kutsal İttifak'a bir cevap teşkil etmekteydi.
- Bununla beraber, Batı Bloku uzun ömürlü olamadı. İngiltere ile Fransa geçinemediler. Özellikle, Mehmet Ali isyanı, bu iki devletin münasebetlerinin bozulmasına ve çatışmalarına sebep oldu. Bunun sonucu olarak, Louis-Philippe Fransa'sı 1835 den itibaren İngiltere'den uzaklaşarak Avusturya tarafına kaydıldı ve liberal politikasını yavaş yavaş terk etti ki, bu durum Fransa'da 1848 Şubat ihtilâlinin patlaması ve Louis-Philippe'in Fransa'dan ayrılması ile son bulacaktır.

1848 İhtilalleri

19. yüzyılın ilk yarısında Avrupa toplumlarının geçirmiş olduğu önemli bir gelişmede, ekonomik alanda ortaya çıkmıştır. Sanayi, bu dönemde Avrupa'da büyük gelişmeler kaydetmiştir. Sanayinin gelişmesi ve üretimin artması, ulaştırma sorunun ortaya çıkarmış ve bunun sonucu olarak da demiryolları yapımı hız kazanmıştır.

Ulaştırma araçlarının gelişmesi, toplumdan birbirine yakınlaştırmış ve bu da fikir akımlarını yayılmasını kolaylaştırmıştır. Bir diğer sonuç da, artan üretimin önce Avrupa kıtasında pazar araması, gümrük duvarlarına tepki göstermesi ve milletlerarası ticaret alanında serbesti fikrinin gelişmesidir. Bu durum liberalizme de güç kazandırmıştır. Üçüncü sonuç ise, bizzatıhi sanayinin ortaya çıkardığı problemler olmuştur. Bu da işçi sınıfının büyümesi, ücretlerin düşüklüğü ve şehir nüfusunun genişlemesi sonucu, özellikle sanayi şehirlerindeki sefalet sorunudur.

Bu durum da sosyalist fikir akımına hız vermiştir. Sosyalist akım, genel olarak Saint-Simon sistemi üzerinde yoğunlaşmış ise de, Karl Marx ve Friedrich Engels'in 1847'de Komünist Manifestosu'nu (Manifeste du Parti Communiste) yayınlanması, sosyalizmi en az teori alanında, çok daha Sol'a götürmüştür.

19. yüzyılın ortalarında ortaya çıkan kuvvetli bir akımı da Nasyonalizmdir. Yani milliyetçilik veya millî bağımsızlık akımı. Bu akım özellikle İtalya'da ve Almanya'da gelişmiş ve şimdi bir "Millet" teorisi ortaya çıkmıştır. Millet'in ne olduğu ve bunun tarifi üzerindeki görüşler birbirinden farklı olmakla beraber, gerçek şudur ki, şimdi artık bir "Millet" teorisi işlenmeye başlıyordu.

İtalyan Mazzini bu teorisyenlerin başında gelmekteydi. Millet teorisinin işlenmeye başlanması, Nasyonalizm akımını kuvvetlendirmiş, bir toprak üzerinde aynı millete mensup insanların birleşmesi ve eğer bu toprak üzerinde birbirinden farklı milletlere mensup insanlar varsa, bunların da kendi mukadderatlarını kendilerinin tayin etmesi hakkına sahip olması isteği, nasyonalizm ile liberalizmi birleştirmiştir.

Bu gelişmelere karşılık, muhafazakâr Doğu Bloku devletleri, zayıflayacakları yerde, daha da kuvvet kazanmış görünmektedirler. 1830 İhtilalleri Rusya, Prusya ve Avusturya arasındaki bağları daha da güçlendirirken, liberal Fransa ile demokratik İngiltere'nin birbirine yaklaşması, Batı Blok'unu bir denge unsuru gibi ortaya çıkarmıştı. Fakat bu denge bir süre sonra bozuldu. Fransa ile İngiltere'nin, İspanya'yı kendi ekonomik kontrolleri altına çekme mücadelesi, 1830 da Cezayir'i ele geçirmiş olan Fransa'nın, bir yandan Fas, diğer yandan da Tunus ile yakından ilgilenmeye başlaması ve nihayet, Fransa'nın Mehmet Ali'yi desteklemesi ve ona dayanarak Doğu Akdeniz'e yerleşmek istemesi, Akdeniz'de bir İngiliz-Fransız rekabetine sebep olmuş ve bu rekabet içinde, bir süre sonra Batı Bloku parçalanmıştır. Buna paralel olarak, Louis-Philippe'in de yavaş yavaş liberal rejime sırt çevirmeye başlaması da, Fransa'yı İngiltere'den ayırarak Avusturya'ya kaydırmıştır.

1848 ihtilâllerinin ilk işareti, beklenmedik bir yerden, İsviçre'den gelmiş ve bütün Avrupa'nın dikkatini üzerinde toplamıştır.

İSVİÇRE'DE LIBERALİZM MÜCADELESİ

Viyana Kongresi İsviçre'yi, 22 kantondan meydana gelen bir Konfederasyon haline getirmiş ve Konfederasyona gayet gevşek bir anayasa da kabul ettirilmişti. Bu anayasa ile Konfederasyon, birbirinden bağımsız, 22 küçük cumhuriyetten meydana gelen, başkenti, federal yetkileri ve ortak bir ordusu bulunmayan güçsüz bir topluluktan başka bir şey değildi. 1830'lardan itibaren bu kantonların çoğunluğu, mahallî oligarşilerin yönetiminden kendilerini kurtarmak ve merkezî ve demokratik bir sistemin kurulması için çaba harcıyorlardı. Ve bunların bir kısmı, anayasalarında yaptıkları değişiklikler ile vatandaşların hak ve hürriyetlerini bir ölçüde genişletmişlerdi.

Kantonlar arasında din farklılığı da vardı. Bunların bazıları Katolik, bazıları da Protestan idi. Bu din farklılığı konusunda 1840'lardan itibaren kantonlar arasında gelişmeye başlayan anlaşmazlıklar, İsviçre'de ihtilâlin çıkmasına sebep oldu. Söz konusu olan, Katoliklik ile Protestanlığın mücadelesidir ve bu mücadelede, Katoliklik muhafazakârlığı ve Protestanlık da liberalizmi temsil etmiştir. Kantonların resmen Katolikliği savunması ve Protestanlığa karşı cephe alması, İsviçre liberallerini harekete geçirmiş ve bu suretle başlayan mücadele, 1844-1845 ten itibaren bütün İsviçre'ye yayılan bir ayaklanma haline gelmiştir. Daimi tarafsız İsviçre, 1815 düzeninin bir eseri olduğu için, Katolik kantonlar, Avusturya ve Fransa'yı yardıma çağırdılar. Avusturya bu işe yalnız başına girmek istemedi ve Fransa ile birlikte hareket etmeyi düşündü. Fakat, Fransız Başbakanı Guizot, Avusturya'nın bu başvurusunu kendi diplomatik oyunlarına âlet etmek isteyince, Avusturya İngiltere'ye döndü. Fakat İngiltere de bu işe bulaşmak istemedi. Avusturya ise, yalnız kalınca, kendi içindeki kaynaşmaları da göz önüne alarak, İsviçre'ye silahlı bir müdahaleye cesaret edemedi.

Bu arada 7 Katolik kanton, aralarında, 1845 de bir ittifak yaptılar ki, buna Sonderbund, yani “ayrı birlik” denir. Yedi kantonun bu birleşmesi, İsviçre'nin bütünlüğünü parçalamak olarak algılandığından diğer kantonlar Sonderbund'a karşı birleştiler. Ayrıca, 1847 Temmuzunda toplanan İsviçre Diyet'i, Anayasa'da bazı değişiklikler yapılmasını kabul ettiği gibi, Sonderbund'u asker kuvvetiyle dağıtmaya ve ülkenin bütünlüğünü korumaya karar verdi. Bu mücadeleye Sonderbund Savaşı denir. Savaş üzerine, Avusturya, Fransa ve Prusya, aracılık yapmak için 1848 Ocak ayında bir ültimatöm verdilerse de, devamını getiremediler. Ültimatoma göre, aracılık teklifi kabul edilmezse, üç devlet İsviçre'yi işgal edeceklerdi. Lâkin bu mümkün olmadı; çünkü Paris'te Şubat İhtilâli patlak verdi.

Sonderbund'a karşı yapılan savaşı, liberal kantonlar kazandı. **1848 yılında kabul edilen Anayasa tamamen liberal ve hürriyetçi sistemi kabul etmiştir. Bu anayasa hazırlanırken, Amerika Birleşik Devletleri'nin anayasası esas alınmıştır.** Ayrıca, sonradan yapılan bazı değişiklikler istisna edilirse, bu anayasa bugün İsviçre'de yürürlükte olan anayasadır.

1830 ihtilâllerinin liberalleri, Yunan ayaklanmasını nasıl yakından izlemişler ve desteklemişler ise, İsviçre'deki Sonderbund savaşını da aynı şekilde yakın bir ilgi ile izlemişler ve Metternich'in buradaki yenilgisini görmüşlerdir.

FRANSA'DA ŞUBAT İHTİLÂLİ

Louis-Philippe'in burjuvaziye ağırlık vermesi, kendisine karşı bir muhalefet doğurmaktan da geri kalmadı. Daha önce de belirttiğimiz gibi, Avrupa'da sanayiın gelişmesi şimdi bir işçi sınıfı ortaya çıkarmıştı. Fransa'da bunlar kendilerine “dördüncü sınıf” diyorlardı. Bu sınıf, **1830 Temmuz ihtilâlinin sadece zenginlerin işine yaradığı inancını beslemeye başlamıştı**. Onlara göre, Temmuz ihtilâli “demokrasi bakımından” eksik kalmıştı. İşçi sınıfının da çıkarlarını gözetecek gerçek bir demokrasi kurulamamıştı. Bu sebeptendir ki, işçiler amaçlarını gerçekleştirmek için, bir takım gizli dernekler kurup, grevlere gitmeye başladılar.

Bu sınıfın sorunları, fazla iş saati, az ücret, fabrikalarda sağlıksız çalışma şartları ve kadın ve çocukların çalıştırılmasıydı. İşçi sınıfını, sosyalistlerin meydana getirdiği radikal cumhuriyetçiler destekliyordu. Bunlar, toplumun her sınıfını kapsayacak bir devrim yapılması gerektiğini savunuyorlardı.

Sosyalist gazeteci, Louis Blanc'ın 1839 da yayınladığı Organisation du Travail adlı eserinde ortaya attığı fikirler, radikal cumhuriyetçilerin programı haline geldi. Paris'li avukat ve milletvekili Ledru-Rollin'in 1843 yayınlamaya başladığı **La Réforme** adlı gazete de bu fikirleri yaymaya çalışıyordu. Zaten Ledru-Rollin, gazeteyi Louis Blanc ile birlikte kurmuştu. Bunun dışında, sosyalist fikirlerin propagandasını yapan başka yayınlar da vardı.

Bunlara **Bourbon'ların muhalefetini** de eklemek gerekir. Bunlar, **meşruti bir rejime taraftar olmakla beraber, Kralın gerçek bir Bourbon olmasını istiyorlardı.**

Çeşitli kesimlerden gelen bu muhalefete rağmen, Louis-Philippe'in tuttuğu yol, kendisinin de sonunu hazırladı. Muhalefet şiddetlendikçe, Louis-Philippe de liberal fikirlerden uzaklaşmaya başladı. Liberal yoldan uzaklaştıkça da muhalefet şiddetlendi, işçiler arasındaki hoşnutsuzluğun sebeplerini yok edecek yerde, işçileri susturmak için zor yoluna başvurdu. Basın hürriyetini kısıtlayarak, gazete çıkarmak için ağır şartlar koydu. Yazarlar ağır cezalara çarptırıldı. Kralı eleştirmek ve monarşiden başka bir rejim istemek âdeta suç oldu. Louis-Philippe şimdi hükümdarlık sevdasına kapılmıştı. Taht boş bir koltuktan ibaret değildir diyordu.

Louis-Pilippe 18 yıl hükümdarlık yaptı. Bu 18 yıllık dönem iki kısma ayrılır. **1830-1840 arası, burjuvaziye dayanan Louis-Philippe ile muhalefet arasındaki bir denge dönemidir.** 1840-1848 arası ise, **şiddet tedbirlerinin arttırıldığı ve buna paralel olarak muhalefetin de şiddetlendiği bir dönemdir.**

1847 yılına gelindiğinde, muhalefet bir takım toplantılar yapmaktaydı. Bunlara “**banquet**” deniyor ve bir takım salonlarda toplanılıyordu. **Bu toplantılarda şikâyetler dile getiriliyor ve ilginçtir en çok seçim sistemi üzerinde duruluyordu.** Tartışmalar yapılıyor, halkın dilekleri tespit ediliyor ve bu dilekler yazılı hale getirilip Hükümet'e iletiliyordu. **Hükümet**, ve Başbakan Guizot, halkı kışkırtıyor diye **bu toplantıları yasakladı.**

Yasağa rağmen muhalefet, **22 Şubat 1848** günü için de böyle bir toplantı düzenlendi. 86 milletvekili de bu toplantıya katılacağını bildirmişti. Lâkin toplantı yerine gelindiğinde, hükümetin bunu da yasakladığı öğrenilince tam bir ayaklanma meydana geldi. İşçiler ve öğrenciler, bir yandan, Fransız İhtilâli'nin millî marş haline getirdiği “**Marseillaise**”i söylerken, bir yandan da “Yaşasın reform” diye bağırmaya başladılar. Gece ise halk, silâh satan dükkânları yağmalarken, Tuileries parkının kanepelerini yakmaya başladılar. İşçilerin ve radikal cumhuriyetçilerin yoğun bulunduğu Paris'in doğu kesiminde gece barikatlar kuruldu. **İç savaş başlamıştı.**

Louis-Philippe'in göstericiler üzerine gönderdiği asker, ateş açmak yerine, halk tarafına geçti, ikinci günün sonunda, Louis-Philippe her şeyin bittiğini anladı ve 24 Şubatta oğlu Paris Kontu lehine tahttan feragat etti. Paris Kontu 8 yaşında olduğu için, yerine Kraliçe Düşes d'Orlean naib olarak hükümdarlık yapacaktı. **Halkın Tuileries sarayını basması üzerine Kral ve ailesi, ülkeyi terk edip İngiltere'ye sığındılar.**

24 Şubat akşamı “**Fransız Cumhuriyeti'nin Geçici Hükümeti**” adı ile bir hükümet kuruldu. 11 üyeli hükümetin 7 üyesi mutedil Cumhuriyetçi, 4 üyesi de sosyalist idi. Şair Lamartine Dışişleri Bakanı olmuştu. Louis Blanc sosyalist üyeler arasındaydı.

Bundan sonra ılımlı cumhuriyetçiler ile radikal cumhuriyetçiler arasında görüş ayrılığı çıktı. **İlimliler “siyasî ihtilâl”** ilkesinden hareket edip, cumhuriyeti organize etmek için bir Meclis seçilmesi taraftarıydılar. **İşçiler ise “Sosyal ihtilâl”** istiyorlardı.

Geçici hükümetin dışişleri bakanı Lamartine, 1789 da olduğu gibi, Fransa'da monarşinin yıkılıp Cumhuriyetin kurulmasının Avrupa'yı telaşlandırmasını önlemek için hemen bir deklârasyon yayınladı. Bu deklârasyonda, **“Savaş, Fransız Cumhuriyeti'nin ilkesi değildir. 1792 de olduğu gibi, kimseye savaş açmayacak ve komşularında, ateşleyici propagandalar yapmayacaktır”** deniyordu.

28 Şubatta, işçilerin Paris belediyesini basmaları üzerine, hükümet bir takım sosyalist tedbirler aldı. Louis Blanc'ın kaleminden çıkan bir beyannamede, **uzun çalışma saatlerinin sadece işçinin sağlığına zararlı olmadığı, aynı zamanda “insan haysiyetine bir darbe” olduğu belirtilerek, çalışma saatleri 1 saat kısaltıldı. Çalışma süresi günde, Paris'te 10 saat, taşrada 11 saat olacaktı. Herkese iş hakkı tanındı. Bunun için “millî atölyeler” kuruldu.** Bu gelişme üzerine, taşradan halk iş bulmak için Paris'e akın etmeye başladı. İlk elden 25.000 kişi Paris'e geldi. Bu sayı, daha sonra 100.000 e çıktı. Hükümet bu kadar insana iş bulamayınca, Paris sokaklarının kaldırımlarını söktürüp yeniden yaptırdı.

Bu da çare olmayınca, bunların haftada iki gün çalıştırılması yoluna gidildi. İşçilere çalıştıkları günler 2 frank, çalışmadıkları günler 1 frank veriliyordu ve bu da sonradan yarım frank'a indirildi. Bu da yetmeyince, vasıtasız vergilere zam yapıldı.

Bu sosyalist tedbirler üzerine korkan burjuvaziyi Paris'ten kaçmaya başladı. Patronlar, siparişlerin azalması dolayısıyla iş yerlerini kapatmak zorunda kaldılar. Burjuvazi, Cumhuriyet'in aleyhine döndü. Taşra zaten Kralcı idi. Buna karşılık, Hükümetin vaatlerini yerine getirmemesi işçiyi de kızdırdı.

Geçici Hükümet, yeni rejimin örgütlenmesi için ilk adımın seçim olduğuna ve bunun için de yeni bir seçim kanunu yapılmasına karar verdi. 5 Mart 1848 de yayınlanan yeni seçim kanunu, “doğrudan doğruya seçim” ve “genel oy” ilkesini kabul etti. 21 yaşını tamamlayan ve seçim çevresinde en az altı ay oturan herkes seçme hakkına sahip oluyordu. Bu kanun ile, seçmen sayısı 250.000 den 9 milyona çıktı.

Yeni seçim kanun ile yeni bir Meclis'in seçilmesi için Hükümet, seçim tarihi olarak 9 Nisan'ı ilân etti. Fakat işçiler ve sosyalistler seçime hazırlanmak için kısa süre verildiğini belirterek, seçim tarihine itiraz ettiler. 100.000 işçi bu konuda gösterilere başlayınca, Hükümet seçim tarihini 23 Nisana almak zorunda kaldı. Fakat işçilerin bu davranışları halkta tepki uyandırmaya başlamıştı, işçilerin 16 Nisanda yaptığı bir gösteride halk, "Kahrolsun komünistler" diye bağırdı.

23 Nisanda yapılan seçimlere katılma oranı % 83 oldu. Hemen bütün seçim çevrelerinde, bir "sosyal ihtilâl" karşı olan Cumhuriyetçi Demokratlar seçildi. Millî Meclis, hemen 5 kişilik bir Yürütme Komisyonu kurdu ki, sosyalistlerden hiç kimse bu komisyona alınmamıştı. işçiler bu durum üzerine, 15 Mayısta Millî Meclis'e yürümek istedi iseler de, askerler tarafından dağıtıldı.

Millî Meclis'in, millî atölyeleri kapatma kararı işçilerin ayaklanmasına sebep oldu. Hükümet, işçilere, ya taşraya dönersiniz, ya da askere gidersiniz deyince, **23-26 Haziran günlerinde, dört gün süre ile Paris sokaklarında kanlı çarpışmalar oldu. "Haziran Günleri" denen bu çarpışmalarda, hem işçilerden ve hem de askerlerden çok ölen oldu. 11.000 işçi askerler tarafından tutuklandı ve 4.000 işçi de sömürgelere sürgüne gönderildi.**

Paris'te sıkıyönetim ilân edildi ve 30 kadar gazete kapatılarak, basın hürriyeti kısıtlandı. **Kurucu Meclis** veya Millî Meclis, 12 Kasım 1848 de de **yeni bir anayasa** kabul etti. Bu anayasaya "Herkes iş hakkı" konulmak istendiyse de, Meclis bu teklifi reddetti. 1848 Anayasası, **kuvvetler ayrılığı ilkesini** benimsemişti.

Yürütme görevi, halk tarafından dört yıl için seçilmiş bir Cumhurbaşkanıya, yasama görevi de yine genel oyla seçilmiş 750 kişilik bir Millî Meclise veriliyordu. Bunların birbirleri üzerinde herhangi bir yetkisi bulunmuyordu. Cumhurbaşkanı Anayasa'yı koruma üzerine yemin edecekti ve onun bu yeminine uyup uymadığını kontrol etmek üzere de bir Yüksek Mahkeme kuruluyordu.

Fransa'da kurulan bu Cumhuriyete "**İkinci Cumhuriyet**" denir. "Birinci Cumhuriyet", **1792 Eylülünden**, Napolyon'un imparatorluğunu ilân ettiği 1804 Aralık ayına kadar olan dönemdir.

İkinci Cumhuriyet'in ilk cumhurbaşkanlığı seçimi 10 Aralık 1848 de yapıldı. Seçimi hiç beklenmedik bir isim kazandı: Napolyon'un, Hollanda Kralı olan kardeşi Louis'nin oğlu Louis-Napolyon Bonaparte, seçimi ezici bir çoğunlukla kazandı.

Louis-Napolyon 5.5 milyon oy alırken, rakibi Genaral Cavaignac 1.5 milyon oy almıştı. Sosyalistlerin adayı Ledru Rolün ise ancak 370.000 oy alabilmişti.

Louis-Napolyon 1808 de doğmuş, fakat hemen hemen bütün hayatını Fransa dışında ve özellikle İsviçre ve İngiltere'de geçirmişti. Fakat bir gün Fransa'nın başına geçeceğine de inanmıştı. Carbonari örgütüne de girmiş, 1831 de İtalya'daki ayaklanmalara da katılmıştı. Daha sonra ise, Louis-Philippe'i düşürmek için 1836 da bir komploya teşebbüs etmiş, başarılı olamayınca tutuklanmıştı. Fakat Fransız hükümeti kendisini Fransa'dan çıkarmakla yetinmişti. 1840 da tekrar Fransa'ya girince yakalandı ve bu sefer müebbet hapse mahkûm oldu. Fakat 1846 da hapisten kaçmayı başardı. 1848 Şubat ihtilâli üzerine tekrar Fransa'ya döndü ve yapılan seçimlerde dört seçim çevresinden birden milletvekili seçildi. Çünkü Fransız halkı Napolyon'u unutmamıştı. Louis-Napolyon'u da seçimlerde “Yaşasın imparator” diye karışlamışlardı. Kendisini desteklemek için bir çok gazete yayın hayatına girdi.

1848 Anayasası ile Yürütme, yani Cumhurbaşkanlığı müessesesinin kurulması, Louis-Napolyon'un seçilmesi ile tamamlanmış oluyor ve şimdi iş **Yasama Organı** seçimine kalmıştı. Yasama organı için seçimler 1849 Mayısında yapıldı. Seçimler, **Kızılar** denen cumhuriyetçi demokratlarla, toprak sahiplerinin elinden toprağın alınıp bölüştürülmesini istemelerinden dolayı bölüşmecî (partageur) denilen sosyalistlere karşı bir tepki olarak cereyan etti. Bir çok yerde, Cumhuriyetçilere karşı olan, kralcı ve kilise tarafından desteklenen adaylar kazandı. Bunlara “**Düzen Partisi**” deniyordu ve 750 milletvekilliğinden 500 ünü bunlar aldılar. Bunlar, İhtilâle karşı olanlardı. Cumhuriyetçiler ise 250 milletvekilliği aldılar ki, bunun 70 kadarı ılımlı cumhuriyetçi idi.

Meclis'in muhafazakâr yapısı Louis-Napolyon'un işini kolaylaştırdı. Her ikisi de, Cumhuriyetçileri ezmek için birlikte harekete geçtiler. Gazeteler, siyasal dernekler, laik okullara ve oy haklarına bir takım kısıtlamalar getirildi. 1849 da, gazete çıkarmak için gerekli teminat akçesi, 24.000 Frank iken, 1850 de bu miktar 50.000 Frank'a çıkarıldı. 1850 Mayısında çıkarılan yeni bir seçim kanunu ile, seçmen olabilmek için o seçim çevresinde en az üç yıl oturma şartı getirildi. Siyasî bir suçtan mahkûm olanlar oy hakından yoksun bırakıldı. Bu tedbirler özellikle işçileri ve Cumhuriyetçilerin seçmenlerini hedef almıştı. Nitekim, yeni seçim kanunu ile seçmen sayısı 9 milyondan 6 milyona düştü.

Louis Napolyon, amcası I. Napolyon'un adından yararlanarak Fransa'nın başına geçmişti. Fakat onun istediği bu kadar değildi. O, amcası Büyük Napolyon gibi imparator olmak istiyordu. Cumhurbaşkanlığı sırasında bütün çabasını bu amaca yöneltti. Daha cumhurbaşkanlığının ilk günlerinden itibaren gittiği her yerde, halkı "Yaşasın İmparator" diye bağirtmeye başlamıştı. **1851 Kasım ayında bir darbe ile Meclis'i dağıttı ve arkasından, halka yayınladığı bir beyannamede, "Meclis bir komplolar yuvası olmuştur. Doğrudan doğruya halktan aldığım yetkilerime saldırmaktaydı. Meclis'i feshettim ve halkımın, onunla benim aramda hakem olmasını istiyorum. Görevim Cumhuriyeti devam ettirmek ve ülkeyi kurtarmaktır" diyordu.**

Halkın hakemliği, 20 Aralık 1851 de yapılan bir halk oylaması ile gerçekleşti. Bu oylamadan önce, valiler, her yerde, aleyhte propaganda yapılmasını yasaklamışlardı. Halka, Cumhurbaşkanı'nın on yıl daha iktidarda kalmasını isteyip istemediği soruldu. Sonuç, 7.740.000 evet ve 646.000 hayır idi. **Böylece Louis-Napolyon diktatörlüğünü on yıl daha uzatmış olmaktaydı.**

Louis-Napolyon diktatörlüğünün anayasası 14 Ocak 1852 tarihlidir. **Bu anayasa bütün yetkileri Cumhurbaşkanına vermişti. 251 üyeli, altı yıl için seçilmiş bir yasama organı ile, üyeleri Cumhurbaşkanı tarafından tayin edilen bir Senato kurulmuştu. Yasama Meclisi'nin yetkileri son derece kısıtlı iken, Senato'ya da "Anayasayı koruma" görevi verilmişti.**

Louis Napolyon bunda sonra, amacını gerçekleştirecek son adımı da attı. 1852 yazında bütün Fransa'yı dolaşarak, gittiği her yerde halkı "Yaşasın imparator" diye bağirtti. Bu suretle atmosferi hazırladıktan sonra, **2 Aralık 1852 günü yapılan bir plebisitle, İmparatorluğunu halka onaylattı. 8 milyon insan, Louis-Napolyon'un imparatorluğuna "evet" derken, ancak 250.000 kişi "hayır" diyebildi.**

İkinci İmparatorluk 1852 de başlayıp 1871 de sona erecektir.

İTALYA'DA MİLLÎ BİRLİK MÜCADELESİ

1848 İhtilâli İtalya'da bir liberalizm hareketi olarak başlamış ve bir "millî birlik"(Risorgimento) hareketine dönüşmüştür. Risorgimento, yeniden canlanış anlamını ifade etmekle beraber, İtalyan millî birlik hareketine verilen bir isimdir. Metternich Viyana Kongresi'nde, "İtalya, sadece bir coğrafî kavram içinde birleşmiş, bir bağımsız devletler topluluğunu ifade eder" demişti. Gerçekten Metternich, 1815 de İtalya'yı, bir coğrafî kavramdan öteye gitmeyen bir dağınıklık içinde tutmaya muvaffak olmuştu. Bununla da yetinmeyerek, İtalya devletleri üzerinde bazı kontroller da kurmuştu. Lombardiya-Venedik doğrudan doğruya Avusturya egemenliği altındaydı. Toskana, Modena ve Parma gibi devletlerin başında da Avusturya prensleri bulunuyordu.

İtalya'nın bu durumu dolayısıyla İtalyan liberallerinde aynı zamanda, "yabancıları kovarak" millî birliği gerçekleştirme fikri de yaygın hale gelmişti. Hele 1848'e gelindiğinde, milliyetçilik, yani millî birlik akımı iyice kuvvetlenmişti. Çünkü bu konuda çeşitli faaliyetler başlamış bulunmaktaydı. Bu faaliyetler, üç şekilde kendisini göstermiştir:

Fransa'ya sığınmış olan Cenova'lı Cumhuriyetçi avukat **Mazzini**'nin kurduğu **Genç İtalya** örgütü, İtalyan devletlerinin başındaki prenslerin hepsini devirip, İtalya'yı tek bir Cumhuriyet haline getirme amacını gütmekteydi. Gizli olan bu örgüte sadece gençler alınıyordu ve üyeleri burjuva, avukat, doktor, subay gibi insanlardı.

Piyemonte'li rahip Gioberti ise, Papa'nın başkanlığında bir birlik kurmak istiyordu.

Bir başka Piyemonteli Kont Balbo ise, Avusturya'ya karşı bütün İtalyan devletlerinin bir federasyon kurması fikrini işliyordu.

Bunların hepsinin ortak noktası, **önce Avusturya'nın boyunduruğundan kurtulmak ve sonra da bir İtalyan Birliği kurmaktır.** Fakat bunu nasıl gerçekleştirecekleri hususunda belirgin bir fikirleri yoktu. Yalnız, Sardunya Kralı'na bir gün Başbakanı, İtalyan birliğinin nasıl gerçekleştirileceğini sorduğu zaman, Kral, "İtalya bunu kendi başına yapacak" demişti. Bundan sonra bu söz, bütün İtalyan milliyetçilerinin benimsediği bir ilke olacaktır.

1846 da, liberallerin düşmanı olan Papa XVI. Grégoire ölünce, yerine Papa IX. Pie geldi. Yeni Papa liberal fikirleri ile tanındığı için, Papalık devletinde halk büyük gösteriler yaptılar. Gerçekten IX. Pie, daha ilk günden bir takım liberal tedbirler aldı. Siyasal mahkûmlar için af çıkardı ve basın üzerindeki sansürü yumuşattı.

Bütün bunlar halkı son derece heyecanlandırdı. Fakat Papa IX. Pie, halkın bu heyecanından ürktü. "Beni bir Napolyon yapmak istiyorlar. Halbuki ben sadece zavallı bir köy papazıyım " diyordu.

1847 yılında Toskona'da, Livorno'da ve Floransa'da halk Avusturya aleyhine gösteriler yaptılar ve "Avusturyalılara ölüm" diye bağıldılar. Floransa Büyük Dükü de bir takım liberal tedbirler aldı ve Papa IX. Pie gibi sansürü yumuşattı.

Sardunya Krallığında ise, daha sonra Avusturya ile çarpıştığı için "İtalya'nın Kılıcı" denen, fakat gençliğinde mutlakiyetçi, karakteri kararsız olan Kral Charles Albert'i, başlangıçta liberal istekler karşısında direnme gösterdiği için kendisine "Mütereddit Kral" denilmekle beraber, bazı liberal reformlar yapmaya da karar verdi.

Bu liberal hareketler karşısında Avusturya, Modena ve Parma gibi mutlakiyetçilere dayanma yoluna gidince, Sardunya Kralı artık işin silahlı mücadeleye dayandığını anlamıştı.

Savaş, daha 1848 Ocak ayında başladı. Bu tarihte Lombardiya'da halk ayaklandı ve Avusturyalı askerlere taşlarla ve sopalarla saldırdılar. Askerler halka ateş açınca ölenler ve yaralananlar oldu. Ayaklanma Palermo'ya yani Sicilya Krallığına intikal etti. Yine **1848 Ocak ayında halk ile askerler arasında 8 gün süren çarpışmalar oldu. Bütün Sicilya ayaklandı. Bunun üzerine Sicilya Kralı bir anayasa kabul ederek iki meclisli bir parlâmento kuruldu.**

Sardunya'da Kral Charles-Albert halkına liberal bir anayasa vaad ederken, bu sırada Fransa'da patlak veren Şubat ihtilâli üzerine Toskana Büyük-Dükü ve Papa da halklarına anayasa verdiler. Bu anayasalar hep Fransa'nın 1831 anayasasına göre hazırlanmıştı.

1848 Martında Viyana'da halkın ayaklanması, İtalyanlar için bir bayram sevinci oldu. Bunun üzerine Lombardiya'nın merkezi Milano'da halk Avusturya'ya karşı ayaklandı. Venedik'te "San Marco Cumhuriyeti" ilân edildi. Avusturya kuvvetleri Venedik'ten çekilmek zorunda kaldı. Bütün İtalya ayaklanmıştı. Modena ve Parma'da da Dükler kaçtılar. İtalya'nın bütün şehirlerinde gönüllü taburları teşkil edilmeye başlandı. **İtalyan milliyetçileri bütün ümitlerini Piyemonte (Sardunya) Kralı Charles-Albert'e bağlamışlardı. Zira, İtalyan devletleri içinde en kuvvetli olanı Piyemonte idi. Charles-Albert, bütün İtalya'da millî bir heyecanın uyandığını görünce, bütün İtalyanları birleşmeye davet ederek ve askerlerini Lombardiya'ya soktu.**

Bunun üzerine, kuzev İtalya'daki bütün küçük dükalıklar ve Venedik Cumhuriyeti kendilerini Piyemonte'ye ilhak ettiklerini bildirdiler ve Charles-Albert'i de "İtalya Kralı" ilân ettiler. Piyemonte'ye yardım etmek üzere Papa ve Napoli Kralı asker gönderdiler. Böylece Lombardiya ve Venedik Avusturya işgalinden kurtulmuş olmaktaydı.

Avusturya, yeniden harekete geçerek Lombardiya'ya asker yolladı ve 24 Temmuz 1848 de yapılan Custazzo muharebesinde, Piyemonte'nin 60.000 kişilik kuvveti, Avusturya'nın 120.000 kişilik kuvveti karşısında dayanamadı ve yenildi. 9 Ağustosta imzalanan mütareke ile Lombardiya tekrar Avusturya'ya geçiyordu. Piyemonte'nin yenilmesinde, Napoli Kralı ile Papanın askerlerini geri çekmesi büyük rol oynadı. Çünkü, bu iki devlet, bir yandan Avusturya ile bağları koparmaktan korktukları gibi, öte yandan da, İtalya'da meydana gelen millî heyecan sonunda iktidarlarını kaybetmekten korktular.

Bununla birlikte, korktukları da başlarına geldi. Zira bu sefer güney İtalya karıştı. Messina'da ayaklanma çıktı ve Napoli Kralı'nın başına dert oldu. 1848 Kasımında Roma'da çıkan ayaklanmada Papa IX. Pie, Napoliye kaçmak zorunda kaldı. Bir Kurucu Meclis, "Roma Cumhuriyeti"ni ilân etti. Üç kişilik bir Yürütme organı teşkil olundu ki, bunlardan bir tanesi de Mazzini idi. 1849 Şubatında, Toskana'da da halk ayaklandı ve Dük kaçınca, "Toskana Cumhuriyeti" ilân edildi.

Bu sırada Macarlar bağımsızlık ilân etmişlerdi ve Avusturya bununla uğraşıyordu. Bu durumu gören Charles-Albert 20 Mart 1849 da yeniden Avusturya'ya karşı harekete geçti. 65.000 kişilik bir kuvveti vardı. 80 yaşındaki Avusturyalı Mareşal Radetzky kuvvetleri ise yine çok üstündü. Milano yakınlarında dört gün süren şiddetli muharebeler sonunda **Charles-Albert** yine yenildi. Talihin kendisine gülmeyeceğine inanarak oğlu lehine tahtından feragat etti ve Portekiz'e gitti. Bir kaç ay sonra da orada **öldü**.

Yeni **Kral II. Victor-Emmanuel** 26 Martta Avusturya ile barış yaptı. Bu barış ile Lombardiya ve Venedik tekrar Avusturya'ya terkediliyordu. Fakat bu barış Piyemonte halkında o derece tepki uyandırdı ki, parlâmento bunu onaylamayı reddetti ve Cenova'da ayaklanma çıktı. Kral Victor-Emmanuel sert tedbirler almak zorunda kaldı. Fakat, ayaklanmayı bastırdıktan sonra da liberal reformlara devam etti.

Venedik ise, Avusturyalıları hemen teslim olmadı ve direnmeye devam etti. Direnmenin başında İtalyan milliyetçilerinden Manin bulunuyordu. Avusturyalıları Venedik'i kuşatma altına almışlardı. Fakat Venedik halkı, açlık, kolera ve tifüs salgını karşısında ancak Ağustos ayına kadar dayanabildi ve 22 Ağustos 1849 da Venedik de teslim oldu.

Bundan sonra Louis Napolyon'un İtalya'ya müdahale ettiğini görüyoruz. Toskana ve Roma'daki ayaklanmalar üzerine ve Papa'nın kaçması karşısında, yönetimi süresince "Katoliklik politikası" izlemiş olan Louis-Napolyon, 1849 Haziranında Roma'ya Fransız askeri göndererek burasını işgal ile Papa'yı tekrar yerine oturttu. Avusturya da Toskana'daki ayaklanmayı bastırıp Cumhuriyet yönetimine son verdi.

Böylece, bir yandan millî birlik hareketi ve diğer yandan da liberal hareket İtalya'da başarısızlığa uğramış oluyordu. Bununla beraber, 1848 ve 1849 olayları İtalyan milliyetçilerine, millî birliğin gerçekleştirilmesi konusunda bir hayli ders vermiş ve tecrübe kazandırmıştır. 1858 de başlayacak olan üçüncü teşebbüs bu sefer başarılı olacaktır.

ALMANYA'DA MİLLÎ BİRLİK MÜCADELESİ

Viyana Kongresi'nde Almanya, 36 devletten meydana gelen bir "Konfederasyon" haline getirilmişti. Nihai Seined'in

(Acte Final) 53-64 üncü maddeleri⁸¹ ile, yine Kongre'de kabul edilen bir "Anayasa"(constitution), Konfederasyon'un çalışma esaslarını belirlemekteydi. Buna göre, her devletin temsil edildiği, fakat her devletin oy sahibi olmadığı bir Diet, Konfederasyon'un parlamentosu görelini yapacak ve Konfederasyon'un merkezi Frankfurt şehri olacaktı. Diet'de bazı devletlerin birer oyu, bazı birkaç devletin de beraberce 1 oyu bulunuyordu ki, toplam oy 17 ediyordu. Konfederasyon'un başkanı Avusturya idi. Diet'de kararlar oybirliği ile alınmak zorundaydı. Yani, oy sahibi devletlerin "veto" hakkı vardı. Bu, Avusturya'nın Konfederasyon üzerindeki kontrolünden sonra, Diet'in de çalıştırılmaması demekti.

Konfederasyon'un bir ortak ordusu olacaktı. Bu ordu, 1831- 1836 arasında beş yıl süren çabalardan sonra kâğıt üzerinde kurulabilmiş ise de, bu ordu hiç bir zaman toplanamamıştır. Prusya'nın 1834 de bazı Alman devletlerde birlikte bir "Gümrük Birliği" (Zollverein) kurduğunu ve bunun Alman millî birliği istikametinde ilk adım olduğunu söylemiştik.

1848 ihtilâlinde ise millî birlik, gerçekleşmeye çok yakınlardı. Fakat Avusturya'nın şiddetli muhalefeti karşısında, Prusya gerileyince, teşebbüs de sonuçsuz kaldı. Almanya'nın Kuzey'i ile Güney'i arasında, liberalizm ve millî birlik kavramları açısından farklılık vardı. Kuzey Almanları Fransa'yı da, ihtilâl'i de hiç sevmiyorlardı. Asillerin sahip olduğu yetkilere dokunulmasına da taraftar değildiler. Fakat, Alman devletlerinin, özellikle yabancı devletlere ve Fransa'ya karşı birleşmeleri görüşünü savunuyorlardı.

Güney'in milliyetçileri ise, Viyana Kongresi'nin kurduğu "Devletler Konfederasyonu"nu bir "Federal Devlet'e (Bundesstaat) dönüştürmek istiyorlardı. 1840 lara gelindiğinde ise, "ortak vatan" kavramı iyice yayılmaya başlamıştı. Bu sebepten 1846 yılında, Alman üniversiteleri profesörlerin, asistanların, filologların, tarihçilerin ve hukukçuların katıldığı bir "Alman kongresi" bile düzenlediler.

Alman millî birliği sorunu, her Őeyden önce Prusya üzerinde yoğunlaŐıŐtı. Prusya'nın 1834 de kurduğu Gümrük Birliđine 1836 da Güney Almanya devletleri de katılmıŐtır. Kuzey'in devletleri ise 1853 de katılacaktır. Ne var ki, bu gümrük birliği sayesinde, Prusya başta olmak üzere, bütün üye devletler ekonomik bakımdan zengin oldular. Prusya o sırada gayet zengin ve refah içindeydi. İşte durum böyle iken, 1840 da III. Frederick Wilhelm öldü ve IV. Frederick Wilhelm geçti. Kral olur olmaz da bir takım liberal tedbirler aldı. Siyasî mahkûmlar için af çıkardı ve basın üzerindeki kontrolleri gevşetti.

Buna rağmen, liberaller yeni Kral üzerinde baskı yapmaktan geri kalmadılar. 1844-1847 arasında üç yıl süren çalışmalarından sonra hazırlanan, anayasa niteliğindeki bir belgeyi IV. Frederick Wilhelm imzalamaya razı oldu. Kendisi buna "anayasa" adını koymaktan kaçınmış ve eski bir deyim olan Patente denilmişti.

Bu belge bir çeŐit "Beyanname" idi. Bu beyanname ile, iki meclisli bir parlâmento kuruluyordu ki, bunun demokratik bir parlâmento ile benzerliği olmaması için eski bir deyim olan Landtag denilmişti. Landtag, sözde iki meclisliydi. Biri "Senyörler" den meydana geliyordu. Diğeri de halk ve köylü temsilcilerinden.

13 Mart 1848 de Viyana'da halkın ayaklanması ve 14 Martta da Metternich'in istifası üzerine, Berlin'de liberaller de ayaklandılar. Prusya'nın başkenti Berlin'de de 18 Martta ayaklanma çıktı. Berlin sokaklarında barikatlar kuruldu ve halk ile askerler arasında çarpışmalar başladı. Durumun ağırlaŐtığını gören Kral, askerleri geri çekti ve bir Prusya Millî Meclisi'nin toplanacağını vaad etti. Bir yazılı demecinde "Prusya Halkına ve Alman Milletine" diye hitap ediyor ve bütün anayasal müesseseleri kuracağını bildiriyordu.

bu liberal harekete paralel olarak, Almanya'nın her tarafında da genel bir millî birlik hareketi başlamıştı. 51 Alman milliyetçisi, 5 Mart 1848 de Heidelberg'te toplanarak, bütün Almanya'yı kapsayacak geçici bir parlâmentonun toplanmasını kararlaŐtırdı. Bu geçici parlâmento'nun adı "Hazırlık Parlamentosu" idi. Buna, German Konfederasyonu üyesi devletlerin meclislerinde milletvekili olan herkes katılabilecekti. Bu Hazırlık Parlâmentosu 586 temsilcinin katılması ile 31 Mart 1848 de Frankfurt'ta toplandı. 586 üyenin 141 i Prusyada gelmişti. Avusturya'nın da temsilcileri vardı.

Germen Konfederasyonu Diet'i de 30 Martta yine Frankfurt'da toplanarak ve bütün Almanya'yı kapsayacak bir anayasa zorunluluğunu kabul ederek, bütün anü-liberal kanunları kaldırdı. 7 Nisan'da da bir Millî Meclis için seçim yapılmasına karar verdi. 50.000 kişiye bir milletvekili seçilecekti. Bu surede Hazırlık Parlâmentosu ile Diet'in faaliyeüeri aynı noktada birleşmiş olmaktaydı. Seçimler yapıldı ve 400 kadar üyeden meydana gelen Millî Meclis, 13 Mayıs 1848 de yine Frankfurt'ta Saint-Paul Kilisesinde toplandı ve başkanlığına da büyük Alman milliyetçisi Max von Gagern'ı seçti. Millî Meclis ilk önce bütün Almanya'yı yönetmek üzere bir "Merkezî Yürütme Organı" teşkil ederek, bunun başına da "İmparatorluğun Yöneticisi" ünvanı ile Avusturya Arşidükü Johan'ı getirdi.

Bundan sonra anayasa çalışmalarına başladı. Bu şekilde millî birlik hareketi gerçekleşme yoluna girince, Germen konfederasyonu Diet'i de, 12 Temmuzda, görevinin sona erdiğini ilân ederek, yetkilerini Merkezî Yürütme Organı'na devretti. Millî Meclis, anayasa çalışmaları çerçevesinde, önce Alman vatandaşlarının temel hak ve hürriyetlerini (Grundrechte) tesbit ile, bunları 1848 Aralık ayında açıkladı. Fakat bu anayasanın sadece bir kısmı idi. Anayasanın diğer kısımları üzerinde yapılan çalışmalarda, Devlet'in temel organları tespit edildi. Buna göre, imparatorluğu meydana getiren her Alman devletinde birer yasama organı ile, bu organa karşı sorumlu hükümetler bulunacaktı. Merkezde ise, bir imparator ile iki Meclis bulunacaktı, imparator Birleşmiş Almanya'nın başıydı. Meclislerden biri, her devletin eşit temsil edildiği bir organ, diğerinin üyeleri de halk tarafından seçilecekti.

Prusya'nın Alman İmparatorluğu'nun başına geçmesi ihtimali, Avusturya'yı son derece sinirlendirdi. Yeni Başbakan Schwarzenberg, Macar ihtilâlcilerine karşı durumu kontrol altına almaya başlamış. Bu sebeple rahatlamıştı. Dolayısıyla, Millî Meclisin kararma sert tepki gösterdi. Bu durum Prusya Kralı'nı korkuttu. Prusya Kralı'nın etrafındaki muhafazakâr unsurlar da Kral'a, İmparatorluk tacını kabul etmemesini, kabul ettiği takdirde, parlamentoların tacı geri alma hakkını da kabul etmiş olacağını söylüyorlardı. Bunlar arasında, Alman Millî Birliği'ni ilerde kuracak olan ve demokrasi aleyhine sert eleştirileri ile tanınmış olan Bismarck da vardı. Esasen IV. Frederich-Wilhelm de mutlakiyetçi bir kraldı. Bu sebeple, Millî Meclis'ten 30 kişilik bir heyet, 3 Nisan 1849 günü büyük ümitlerle Kral'ın huzuruna çıkıp Alman İmparatorluk tacını kendisine sunduklarında, beklenmedik bir sürprizle karşılaştılar. Kral Alman İmparatorluğu Tacı'nı kabul etmeyi reddetmişti.

Bu sefer Prusya, Alman Birliği'ni kendisi kurmak için harekete geçti. Sadece Kuzey Alman devletlerinden meydana gelen bir "Sınırlı Birlik" kurmaya karar verdi ve bazı Kuzey Alman devletlerinin katılması ile, 20 Mart 1850'de Erfurt'ta bir toplantı yapıldı. Hatta Prusya, Frankfurt Millî Meclisi'nin hazırladığı bir anayasaya benzer bir anayasa bile hazırladı. Fakat, Prusya'nın teşebbüsü Avusturya'yı eskisinden daha fazla kızdırdı. Prusya ile Avusturya'nın münasebetleri o derece gerginleşti ki, nerdeyse savaş çıkacaktı.

Şimdi Avusturya, Rusya'nın yardımı ile Macar ihtilâlini tamamen bastırmış ve elleri boş kalmıştı. Prusya ise kendisini bir savaş için hazırlık görmüyordu. Prusya kralları içinde orduya en az önem veren hükümdar IV. Frederick-Wilhelm olmuştu. Bu sebeple Prusya Avusturya'nın sert tepkisi karşısında gerilemek zorunda kaldı. Ve Sınırlı Birlik'ten vazgeçti. Bundan sonra Almanya, daha doğrusu Germen Konfederasyonu, tekrar Avusturya'nın kontrolü altına girdi.

AVUSTURYA'DA 1848 İHTİLÂLLERİ

Avusturya İmparatorluğunda, biri **Viyana'da liberal**, diğeri de **Macaristan'da milliyetçilik**, yani millî bağımsızlık şeklinde, aynı zamanda iki ihtilâl birden olmuştur.

İmparatorluğun insan kitlesi dört bölüme ayrılıyordu. Birincisi, tarihten gelen Avusturya idi ki, bu kısım Alplerden Adriyatik'e uzanan topraklarda 10 eyalete ayrılmıştı. Bu kısmın halkını esas itibariyle Almanlar meydana getiriyordu. Bu kısmın güneyinde ise Slavlar ve Adriyatik kıyılarında da İtalyanlar yaşamaktaydı.

İkinci kısım, Bohemya, Moravya ve Silezya topraklarından meydana gelen Bohemya Tacı idi. Bu kısmın halkının çoğunluğu Çek dilini konuşan Slav'lardı. Buna karşılık, kuzey kısmı halkı Alman veya Almanlaşmış Slav'lardı.

Üçüncü kısım ise, Polonya'dan alınan Galiçya olup, iki farklı Slav halkı kapsamaktaydı. Bunlardan biri, bölgenin batısında yaşayan Katolik Polonyalılar, diğeri de, bölgenin doğusunda yaşayan Ortodoks köylülerin meydana getirdiği Ruten'lerdi.

Dördüncü kısım, "Saint-Etienne Tacı ülkeleri" denen, Macaristan, Transilvanya, Hırvatistan, ve Sırbistan'dı. Macaristan'da bir miktar Alman, Çek ve Slavlar da vardı. Transilvanya halkı ise, Ortodoks Romenlerle bir kısım Sakson'lar ve Almanlardan meydana geliyordu. Hırvatistan halkı ise, Katolik Slav'dı. Sırbistanhalkı Ortodoks Slav'dı. Slavlar da Kuzey ve Güney olmak üzere iki gruptan ve 6 millettten meydana geliyordu.

Kuzey Slavları, Çekler, Polonyalılar ve Rutenlerdi. Güney Slavları ise, Slovenler, Hırvatlar ve Sırlardı.

Avrupa'da meydana gelen liberal ve nasyonalist hareketler, bu unsurlar üzerinde de etkisiz kalmadı. Bunun içindir ki, 1830'lardan itibaren bu farklı unsurlar arasında millî şuur uyanmaya başlamıştır. Bununla birlikte bu uyanış, genel olarak dil alanında, bir dil ve kültür milliyetçiliği şeklinde ortaya çıkmıştır. Millî bağımsızlık hareketi ise, Macarlar arasında geniş bir şekilde yayılmış bulunuyordu.

Metternich, bu uyanış hareketlerine karşı çok radikal davranmış değildir. Dil ve kültür alanındaki millî uyanışı çok tehlikeli görmemiştir. Onu asıl korkutan, Macarların millî bağımsızlık fikirleri olmuştur. Diğer taraftan, Rutenlerin, Slovakların ve özellikle, Hırvatlar başta olmak üzere Güney Slavları'nın Macarları sevmemelerinden yararlanarak, bunları Macarlara karşı kullanmak istemiştir.

I. François'nın 1835 de ölümünden sonra, Ferdinand imparator olunca rejimi bir parça gevşetti. Özellikle gazetelerle yabancı kitaplar üzerindeki polis baskısı hafifletildi ve yabancı kitaplar Viyana'ya gelmeye başladı. Bu kitaplarla beraber, özellikle öğrenciler ve Viyana burjuvazisi arasında liberal fikirler de yayılmaya başladı. Aydınlarda, bir "anayasalı rejim" arzusu belirmeye başladı.

Fransa'daki Şubat ihtilâli haberleri Viyana'ya ulaşınca, öğrenciler ve aydınlar da harekete geçtiler. Yayınlar üzerindeki sansürün kaldırılması, söz, toplantı ve eğitim hürriyeti, millî temsil gibi istekleri ihtiva eden dilekçeleri İmparatorluk Meclisi'ne vermek üzere, çeşidi gruplar 13 Mart 1848 günü Meclis binası önünde toplandılar. Konuşmaların heyecanı içinde "Yaşasın Hürriyet" diye bağırmaya başladılar.

Hükümet bunun üzerine, göstericiler üzerine asker sevk etti. Askerler halka ateş açınca, göstericiler kaçıştılar. Fakat kaçarken de "Kahrolsun Metternich" diye bağırıyordu. 14 Mart günü ise, silahlanan burjuvazi Meclis binasını işgal etti ve "istifa" diyerek Metternich'in istifası isteniyordu. Metternich, önce istifa etmemekte direnmek istedi. Fakat kendisine bunun bir "ihtilâl" olduğu hatırlatılınca, o gün istifa etmek zorunda kaldı. Avusturya'dan ayrıldı ve İngiltere'ye gitti. 75 yaşındaydı ve artık direnme gücü kalmamıştı. Avusturya'daki bütün ayaklanmalar bastırıldıktan sonra, 1851 de Viyana'ya dönecek ve 1859'da ölecektir.

Kral, 15 Martta, bir anayasa hazırlamak üzere, bir Millî Meclis'in toplanmasını kabul etti. Viyana Halkı bir Merkez Komitesi teşkil etti ve Viyana'da yönetim bu Komite'nin eline geçti. Öğrenciler ise, önce bir Akademik Lejyon kurdular ki, sonra bu Lejyon Güvenlik Komitesi adını aldı. Bununla beraber, halkın istekleri konusunda halk ile hükümet arasında çekişmeler başladı. Hükümet, 15 Mayısta, genel seçimle, yani genel oy hakkı ile, bir Kurucu Meclisin seçimini kabul zorunda kaldı ve iki gün sonra da Kral Viyana'dan kaçarak Tyrol'e gitti.

Kurucu Meclis Temmuz sonunda açıldı. Meclis'in çoğunluğunu Slavlar meydana getiriyordu. Üyelerin dörtte biri ise köylüydü. Meclis, daha üçüncü toplantısında feodal hakları, yani köylülerin asillere ödemek zorunda olduğu vergileri ve asillerin haklarını ilga etti.

Bundan sonra, Macarların millî bağımsızlık hareketleri, Viyana'daki liberal gelişmelerin üstüne çıktı ve Avusturya sahnesine egemen oldu. Macarların milliyetçilik hareketi, Viyana'lı aydınların liberal hareketinin de kaderini tayin edecektir.

Macarlar, Avusturya egemenliği altına girdikten sonra da bazı müesseselerini korumayı başarmışlardı, imparator davet ettiği zaman toplansa da, iki meclisli bir Diet'leri vardı. Meclislerden biri Senyörlerden, diğeri de Kontlukların (comitats) seçtiği milletvekillerinden teşekkül ediyordu. Bu sıralarda, Diet'in en tanınmış üyelerinden biri de, kuvvetli bir hatip ve genç bir avukat olan Lajos Kossuth idi.

Kossuth bir yandan demokrasi ve bir yandan da Macaristan'ın bağımsızlığı için mücadele etmekteydi. Hatta 1837 de, Metternich kendisini hapse attırmış ve Macar halkının artan tepkileri üzerine 1840 da Kossuth'u serbest bırakmıştır.

Fransa'daki Şubat ihtilâli Macarları da harekete geçirdi. Kossuth, Viyana Hükümetinden, Macaristan için ayrı bir hükümet sistemi kabul edilmesini istedi. Metternich, Kossuth'un bu isteğine karşılık, işi savsaklamak istedi. Lâkin Macarların harekete geçmesi, diğer unsurları da harekete geçirdi ve oralarda da kaynaşmalar başladı. 13 Martta Viyana halkının ayaklanması üzerine Metternich istifa edince, Kral Ferdinand, Viyanalıların liberal isteklerine boyun eğdiği gibi, Macarların bağımsızlık isteğine de razı oldu. 16 Martta ayrı bir Macar Hükümeti kuruldu. Kont Batthyanyi hükümet başkanı olup, Kossuth da hükümete dahildi.

Bu suretle Macaristan bağımsız oluyordu. Avusturya ile aralarındaki tek bağ, Avusturya İmparatoru'nun aynı zamanda Macaristan Kralı olmasıydı ki, buna Milletlerarası Hukuk'ta "Şahsî Birlik" denir. Kral Ferdinand bütün bunları istemeyerek kabul etmiş ve razı olmuştu.

Macarların bağımsızlığı, diğer unsurları ve özellikle Slavları da harekete geçirdi. Hırvatlar, Slovaklar ve hatta Transilvanyalılar, aynı bağımsızlık hakları için istekte bulundular. Bir halde ki, Sava'dan Tuna'ya kadar bütün milliyetlerin tek sloganı "Bütün milletler için hak eşitliği" oldu. İşin garibi şu ki, İtalya ve Almanya'da küçük devletler birleşip tek devlet kurmaya çalışırken, Avusturya'da tek devlet küçük devletlere bölünmek isteniyordu. Özellikle, Hırvatlar ve Slovenler, Macarlar için, "Biz bu Asyalı sürünün boyunduruğu altına girmeyiz" diyorlardı. Sırlar özerklik isterken, Bohemya'da Çekler de, Çek dilinin Almanca ile eşit hale getirilmesini istediler. Ve hatta Bohemya'da bir Slav Kongresi bile toplandı.

Macaristan'ın Avusturya'dan kopmasını hazmedemeyen Kral Ferdinand da bunları Macaristan'a karşı kışkırtıyordu. Macarların en büyük düşmanı Hırvatlar ve onların lideri Jellachich idi. Jellachich, güney Slavlarını bir araya getirmek niyetindeydi. Jellachich'in harekete geçmesi üzerine, Macarlar kendisiyle bir uzlaşma sağlamak istediler. 1848 Temmuzunda Viyana'da Jellachich ile Batthyanyi arasında bir görüşme yapıldı ise de, bir uzlaşma olmadı.

Bunun üzerine Macarlar, bu işi sonuna kadar götürmeye karar verirlerken, Jellachich de kuvvetlerini Macaristan topraklarına soktu. Bunun üzerine Kossuth, ılımlıları bertaraf ederek Macaristan'ın yönetimini kendi eline aldı. Kossuth Avrupa'daki bütün Macarları mücadeleye çağırdı. Özellikle Polonyalılar Macarların yardımına koştu.

1848 Kasımında Avusturya Başbakanlığına (Şansölyeliğe) Prens Schwarzenberg getirildi. Daha önce de belirttiğimiz gibi, Schwarzenberg "kamçılı politika" taraftarı ve liberal hareketlerin en az Metternich kadar düşmanı idi. Yeni Başbakan Macar sorununu kesin olarak sona erdirmeye kararlıydı, fakat Kral Ferdinand Macarlara verilen hakları koruyacağına yemin etmişti. Bu yemin de yeni Başbakan'ın elini kolunu bağlıyordu. Bu sebeple Ferdinand, 21 Aralık 1848 de imparatorluktan feragat etti ve yerine 18 yaşındaki yeğeni François-Joseph imparator oldu.

François-Joseph'in ilk işi, Macaristan'ı, Avusturya'nın bir eyaleti olarak ilân etmek oldu. Bunun üzerine Macarlar da Cumhuriyet ilân ettiler. Kossuth Cumhurbaşkanı oldu. Artık Avusturya ile Macaristan arasındaki mücadele şiddetlenmişti. Hırvatların lideri Jellachich ise hiç bir şey yapamamıştı.

Durumu tehlikeli gören Kossuth, 4-5 Ocak 1849 gecesi, hükümet üyeleri ile birlikte başkent Peşte'den ayrılarak Debrecen'e nakletti. Macar Krallarına ait Saint-Etienne tacını da beraberinde götürdü. Avusturyalılar Peşte'ye girdiler.

Güney Slavları (Hırvatlar, Slovenler ve Sırlar) gibi, Transilvanya'daki Romenler ve Almanlar (**Saksonlar**) da 1849 Ocak ayında Macarlar'a karşı harekete geçtiler. **Macarlara karşı duyulan nefret, Avusturya'nın en güçlü müttefiki oluyordu.** Lâkin, Polonyalı komutan, çok yetenekli bir asker olan General Bern, Transilvanyalıları yenmeyi başardı. Bunun üzerine, Eflâk sınırlarında bulunan Rus kuvvetleri, 1849 Şubatı başında, Transilvanya'ya girdiler. Rus kuvvetleri 6.000 kişi kadardı. Şubat sonunda Rus kuvvetleri ile yapılan çarpışmalarda Macarlar geri çekilmek zorunda kaldılar.

Avusturya kuvvetleri ile Macar kuvvetleri arasındaki muharebeler bütün ilkbahar ve yaz ayları boyunca devam etti. Rusya bu sırada Avusturya'nın Macarlarla başa çıkamayacağını görünce, Avusturya'ya askerî yardım teklif etti. Avusturya da bu teklifi kabul etmek zorunda kaldı.

Rus ordusu, 1849 Ağustosunda Macaristan'a bir silindir gibi girdi. Macar ihtilâlini çok kanlı bir şekilde bastırdı. Şimdi Avusturya da intikam için harekete geçmişti. Bu intikam da çok kanlı oldu. Macarların bir kısmı idam edildi; bir kısmı Sibiryaya sürüldü. **Kossuth ve arkadaşları, Osmanlı Devletine kaçarak canlarını kurtardılar.**

Macaristan'da milliyetçilik ve Avusturya'da liberalizm şeklinde beliren 1848 İhtilâli, bu şekilde tam bir başarısızlığa uğramış olmaktaydı. Macar millî hareketi bastırıldıktan sonra, eski rejim bütün şartları ve müesseseleri ile geri geldi. Verilen liberal haklar geri alındı. Bir tek, İhtilâl'de ilga edilen asillerin imtiyazları geri gelmedi.

Diğer milletlerin bağımsızlık veya daha geniş serbesti isteklerine de yüz verilmedi. Bu suretle, Macarlara karşı duyulan nefret kendilerine hiç bir şey sağlamadı. Sadece Viyana, Hırvatistan ve Transilvanya'yı ayrı bir yönetim bölgesi olarak ilân etti. Fakat başlarında, Kralın bir temsilcisi bulunacak ve bu bölgeleri Kral adına o yönetecekti. Alınan tedbirler Macaristan'da daha da şiddetli oldu. Viyana hükümeti, Macaristan'a, Macarca bilmeyen Alman ve Çek memurlar tayin etti. Bu suretle Macarların millî dili ve kültürü de öldürölmek isteniyordu.

Macarlar 1867 de bağımsızlıklarına tekrar kavuşacaklardır.

1848 Devrimleri'nin Sonuçları

Bir uçtan diğer uca bütün Avrupa'yı sarsan 1848 Devrimleri'nin sonuçları her yerde aynı olmadı. Fransa'dan başlayarak Prusya, Avusturya, Alman Prenslikleri, Polonya, Piemonte, Venedik ve bütün kıtada Viyana Kongresi ile teminat altına alınmış olan monarşilerin egemenlik alanları 1848 Devrimleri ile birlikte yıkılmanın eşiğine geldi. Farklı ülkelerde farklı talepler ağırlık kazansa da hepsinin ortak noktası, mutlak monarşilerin yıkılması, parlamenter yönetimlerin kurulması, Orta Çağ'dan kalma feodal mülkiyet ilişkilerin ortadan kalkması olarak özetlenebilir.

Ancak her coğrafyada farklılaşan siyasal hedefler de vardı. 1815 düzenine göre parçalanmış bırakılan İtalya ve Almanya'da milliyetçi hareketler siyasal birlik için mücadele ederken, Polonya da bölünmüş Polonya'nın birliği için harekete geçiyorlardı. Buna karşılık çok uluslu Avusturya İmparatorluğu'nda ayaklanan milliyetçiler bağımsızlıklarını istiyordu.

Deyim yerindeyse, İtalya, Almanya, Polonya gibi parçalanmış siyasal yapılarda “bütünleştirici” etki gösteren milliyetçi hareketler, Avusturya gibi çok uluslu geleneksel imparatorluklarda “parçalayıcı” bir etki yaratıyordu.

1848'de uzun çalışma saatleri, düşük ücretler, sağlıksız yaşam koşulları, çocuk ve kadın emeği üzerindeki yoğun sömürüye karşı çıkıp, sendika ve grev hakkını savundukça, liberal burjuvaziyle araları açıldı. 1848'de pek çok coğrafyada devrimci hareketlerin başarısız olmasının temelinde, burjuvazinin çalışan sınıfların taleplerinden çekinerek eski düşmanları olan mutlak monarşilerle uzlaşması da yatıyordu. 1848 Devrimleri'nden sonra, gerek farklılaşan talepler, gerek Marx ve Engels'in Komünist Manifesto ile ortaya koyduğu programatik çerçeve doğrultusunda liberalizm ile sosyalizmin yolları kesin olarak ayrılıyordu.